ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 | half year...... 1.00 | single copy... .05
To Europe: per year...... $2.50 | half year..... 1.25

СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

ЗАПОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 | на пів року 1.00 | прод. число .05
До Европи: на рік ...... $2.50 | на пів року 1.25

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 25-го грудня 1913. Ч. 52. VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, December 25, 1913. N. 52.

ПОКЛИК!

Дорогі Братя і Сестри, Члени Р. Н. Союза!

Небавом будемо сьвяткувати сьвято Рождества Христового. Є се найкрасше і найвеселійше сьвято в році. В той день люди обдаровують себе взаїмно всякими дарунками. Родичі дітям, діти родичам, свояки своякам, приятелі приятелям — одні другим складають відновідні презенти і бажають собі притім усього добра.

Братя і Сестри! Чи маємо ми на тій чужині ліпшого батька і опікуна, більшого і вірнійшого приятеля як наш **Руський Народний Союз?** Скілько то вже вдів і сиріт, скілько калік і невилічимо хорих знайшли поміч в тій щиро народній орґанізації! А чи дали ми вже тому Руському Народному Союзови, тому нашому найлїпшому батькови такий дарунок, на який він заслугує?

А якогож дарунку бажає від нас наша рідна орґанізація? Не богато жадає від нас Руський Народний Союз, не богато... Нехай тілько кождий і кожда з нас придбає йому одного члена. Чуєте, Братя і Сестри? **Лиш одного нового члена дайте нашому Союзови, а він відразу зросте до 40 тисяч люда!**

Думаєте може, що се неможливе? Аджеж на нашій американській Руси найдете ще сотки тисяч незорґанізованих людий! Найдете їх чимало і по своїх плейзах, але треба за ними пошукати, треба їх переконати, що вони повинні, мусять належати до тої орґанізації, котра через двайцять літ несе поміч і розраду під кришї убогих братів робітників!

Хто ще з Вас, дорогі Родимці, не є членом Р. Н. Союза, нехай стає під його сьвітлий прапор, нехай зараз, не відкладаючи, запише ся у ряди сьвідомих і сьміливих борців за долю свою і свого народа! Приступайте до Союза самі і записуйте до него свої родини, своїх кревняків і краянів, своїх знакомих і приятелів! Де ще нема відділу Р. Н. Союза, заложіть його! Дайте сьвітови знати, що і на Вашім плейзї є горстка сьвідомих і чесних Русинів, які дбають про своє власне і про загальне добро! Тут два нові члени, там пять, а там десять, двайцять — і наша громада росте, розвиває ся в повну силу і славу!

Хто нам тут на чужині поможе, як ми самі собі не поможемо? Хто за нами постоїть, хто нас заратує на случай якого лихолїтя? А чи знаєш Ти, Брате і Сестро, годину свого нещастя, годину своєї смерти? Що зроблять, нерозважний мужу, твої діти і жінка, як ти зійдеш зі сьвіта, не заосмотривши їх на чорну годину? Що зроблять, невдячний сину і невдячна дочко, твої бідні родичі в старім краю, котрі задовжили ся і скривдили своїх молодших дїти на те, щоби тебе виправити до Америки на заробітки, на поправу твоєї і їх, старенької, долї? Ти може уповаєш на свою силу або на тих пару центів, зложених у якімсь жидівськім банку?... А що значить людська сила проти сили божої? Що значить кілька чи кількадесять долярів на случай довшої слабости і неспосібности до праці? А що буде, як Твої грошики пропадуть у непевнім банку?...

Хочеш бути спокійним о свою будучу долю? Хочеш забезпечити судьбу своєї жінки і рідних дітий? Хочеш сплатити довг у старім краю? Хочеш? — **то запиши ся в члени Руського Народного Союза!** Руський Народний Союз Тебе не зведе, не ошукає, бо він ще нїкого нїколи не ошукав і ошукувати не думає! Як не знайдеш правди і справедливости в нашім Союзі, то вже н ї г д е не знайдеш!

Панове Товариші, місцеві Орґанізатори підрядних відділів Р. Н. Союза! На Вас тепер черга! Покажіть, що Ви знаєте і умієте! Возьміть ся щиро до праці і з новим роком запишіть свої імена в історії Союза золотими буквами! До роботи, Братя, бо время люте!...

Д. Капітула,
гол. пред. і гол. орґанїзатор Р. Н. С

З ТИЖНЯ.

Мексиканські повстанці побили федералїстів поза границями порту Тампіко, але самого міста не здобули. — На воєннім корабли „Вермонт" попсули ся на повнім морю машини і з того приводу мусїв сей корабель причалити до порту при помочи пароплава „Делавар". — Славний 400-лїтний образ „Мона Лїза" (Джоконда), намальований артистом Да Вінчі, який украдено з парижського Лювру перед трома роками, найшов ся тепер в Італії. — Почтові клерки і листоноси в Шікаґо зістали заосмотрені в колїсцята (ролєр скейтс), щоби їм було лекше упорати ся з різдвяною почтою. — Ф. К. Чепін, капітан воєнного парохода „Вайомінг", повернув із Середземного моря небезпечно хорий. — Місс Леона Дальримпел, письменниця із стейту Ню Джерзи, дістала від публїцистичної компанії в Шікаґо грошеву нагороду в квоті $10.000. — Джов Тінкер, славний „шортстап" сінсінатських „Редс", зістав проданий до Брукліна за $25.000.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАНЯ ГОЛ. УРЯДУ РУСКОГО НАР. СОЮЗА В АМЕРИЦІ

відбувшого ся на днях 9, 10, 11 і 12 вересня 1913 р. в місті Buffalo, N. Y.

(Дальше).

Щоби дати відповідний матеріял до оброблення відчитів і книжочок для нас. „Пр. Ком." заняла ся спроваджуванєм книжок і всяких инших матеріялів, як підручників до оброблення праць. Щоби нагромадити відповідний матеріял, треба було раніш критично віднести ся на скільки він здібний і користний буде для нашої праці. Перед тим треба було зібрати адреси всіх народних унїверситетів близших нам народів, адреси „Просьвіти", книгарень, товариств і всяких просьвітних і инших інституцій, котрі були для нас потрібні. Доставши адреси, ми удали ся до них о надіслане нам своїх катальоґів і проспектів і тодї лиш вибрали потрібні нам книжки до виготованя відчитів і популярно-наукових книжочок. Тепер маємо нагромаджений матеріял з ріжних галузей науки на мовах англійській, польській, російській, українській і др. Сї книжки висилаємо, яко матеріял, тим людям, котрі обробляють для нас праці.

Рівночасно з виготовленєм матеріялу книжкового, вишукали ми найкращі жерела, де можна достати відповідні образки до ілюстрованя чарівними ліхтарками відчитів при читаню. І тепер „Пр. Ком." спроваджує крім висше згаданого льондонського народного унїверситету, ще й з Петербургу з „Народного Унїверситету" частину образків, а також з Кракова з польського т-ва „Школи людовей" і з американських просьвітних товариств.

У Львові з українського склепу І. Павлика замовлено слїдуючі образки до чарівних ліхтарок:

1. До [illegible]графії Шевченка 20 обр.
2. До [illegible]айдамаків 30 обр.
3. Види з України 80 обр.
4. В турецькій неволї 12 обр.
5. Алькоголь 30 обр.
6. Дива рослинного сьвіта. 49 обр.
7. Громадо-творчі звірята 49 обр.
8. Світ на крилах (бальони) 80 обр.
9. З житя птиць 54 обр.
10. Астрономія 82 обр.
11. Образки до історії України-Руси кількадесять образків.

Частину образків з „Вістника Знания" „Пр. Ком." вже має в руках.

Коли будуть виготовлені відчити і спроваджено достаточне число образків, „Пр. Ком." має намір вислати кількох прелеґентів по укр. кольоніях в Америці а навіть Канади для читаня тих відчитів з ілюстрованєм їх образками чарівним ліхтарем, як про се свого часу писало ся в „Свободі".

На наші конкурси ріжними людьми давали ся всякі поради і уваги. З них найбільше уваги звертає порада д-ра О. Назарука: щоби всї книжки і відчити видані за рік 1914 були помічені девізою, що вони видані „памяти 100 лїтних роковин народженя Т. Г. Шевченка". „Пр. Ком." признає слушність тої поради і по докладному обміркованю тої справи зробить на своїх виданях 1914 р. таку помітку.

До „Пр. Ком." звернув ся співробітник укр. часописей „Дїла" і „Рада" д. В. Степанковський з Льондону з одною дуже поважною справою, в котрій „Пр. Ком." знаходить потребу поперти. Д-ій В. Степанковський виготовив на англ. мові книжку про Україну. В тій книжцї докладно інформуєть ся про історію укр. народа і осьвітлюють ся всї найважнїйші боки сучасного становища Українцїв в Росії, Австрії і по кольоніях в Північній Америці, Канадї, Бразилії і в Сибірі. Така книжка давно потрібна для інформації Американцїв і Англїків, де живе так багато укр. народа. Книжка має бути видана в Льондонї видавництвом „Fister-Union & Co", котре вимагає контрибуції в 10 фунтів стерлїнґів ($200.00) з умовою, що може звернути гроші ті по мірі розпродажі книжки. „Пр. Ком". має видати д. В. Степанковському $200.00 які має він згодом повернути чи готівкою чи книжками.

„Пр. Ком." хотїла видати книжочку „Історію укр. еміґрації до Сполучених Держав і Канади", але при заходах коло тої справи „Пр. Ком." просив д. Ю. Бачинський, котрий свого часу обїздив в Америці укр. кольонії, не робити йому конкуренції, бо він видає уже обширнїйшу розправу про нашу еміґрацію до Америки. Через те „Пр. Ком." залишила поки що цю справу.

На конкурс, оголошений недавно, на шкільний рік 1913—4 по всїх часописях що виходять в Америці, зголосились о стипендії слїдуючі особи: А. Шостак в Джерзи Сіти, Н. Дж., о 100 дол., М. Любомирович в Стамфорд, Конн., для свого сина в старий край, д. Ів. Сухинський в Ню Йорку суми не визначив; д. М. Воронка в Балтімор, Мд. — суми не визначив, д. М. Романюк в Дітройт, Міч. — суми не визначив, д-ка П. Вовк в Водервліт, Н. Й., просить о 100 дол., д. Ів. Кмет в Ню Йорку о 200 д., д. Вас. Кмет в Ню Йорку о 200 дол., д. Т. Лата в Дітройт, Міч., просить річно о 250 дол. на чотири роки, д. Ол. Бурцін в Макаду, Па., о 250 дол. і д. Ст. Висовський в Ансонїя, Конн., о 200 дол.

З них найбільше відповідають конкурсовим вимогам д-ка Павлїна Вовк, котрій виасиґнована стипендія в 100 дол., д. Т. Лата, котрому виасиґновано 100 д., д. В. Кмет і д. Ів. Кмет виасиґнувати на книжки, д. М. Романюкови „Пр. Ком." хотїла заплатити за унїверситет, але він зрікає ся і виїздить назад до краю побирати медичні студії д. О. Бурцінови і д. Ст. Висовському ще не визначена стипендія, але вони відповідають умовам конкурсу і з ними ведуть ся в тій справі переговори. Инші-ж особи не відповідають вимогам конкурсу, бо не учащають до висших шкіл сьвітських в Америцї.

В инших справах робили ся відповідні заходи. В справах музею „Пр Ком." порозуміволась через свого відпоручника п. О. Кисілевську з директорами львівських музеїв, а головно з директором „Національного Музея" д. Іл. Свєнцїцьким і архитектом д. Лушпинським. Оголошено було свого часу в часописях Галичини зазив до молодї, щоби на лїтних вакаціях збирала ріжні річи для нашого музея.

В бібліотеку „Пр. Ком." надходять слїдуючі часописи: „Народна Воля", „Нове Житє", „Союз" і „Русин", редакціям котрих „Пр. Ком." на сім місци складає подяку за надсилку своїх часописий до бібліотеки „Пр. Ком.". Дуже бажано булоб, щоби і инші часописи пішли тим слїдом.

До музичної бібліотеки „Пр. Ком." спровадила нот з музичного складу Арста в Варшаві, котрі вже „Пр. Ком." отримала. Крім того також був оголошений зазив, щоби всї укр. композитори і видавництва музичні і книгарські офірували свої видання для „Американської Центр. Бібліотеки". До сего часу одержали деякі видання Т-ва „Просьвіта" у Львові, „Педаґоґічного Т-ва" у Львові, музичні видання Т-ва „Боян" у Львові і инші, котрим „Пр. Ком." складає щиру подяку.

„Педаґоґічне Т-во" у Львові заходилось о виготовленє маршу для „Американської Руси-України". В тій цїли був оголошений конкурс в межах Галичини на вірш і до кращих двох віршів написав музику Др. Людкевич. „Педаґоґічне Т-во" вже друкує сей марш і має піднести „Американській Руси-Україні, яко дарунок за жертви на „Рідну Школу". „Пр. Ком." має зі своєї сторони весь дохід з перших публичних відсьпівань чи відогрань заслати до „Педаґоґічного Т-ва" на „Рідну Школу".

Крім вище згаданих справ „Просьв. Ком." піклуєть ся з'орґанізованєм американських Українцїв-Русинів в т-во „Американська Просьвіта" і скрізь по кольоніях позакладати „Просьвітні Клюби" з читальнями і бібліотеками при них. В тій цїли „Пр. Ком." вирядила свого відпоручника п. Д. Андрейка, котрий обїздже укр. кольонії, де відбувають ся просьвітні віча, на котрих записують ся люди в члени „Америк. Просьвіти" і вибирають ся окремі особи, котрі би могли бути відпоручниками „Пр. Ком." на місци. Про окремі віча були дописи в „Свободі", а також свого часу оголошені справозданя п. Д. Андрейка. Ширші відомости і всї свої спостереженя на місцях зі своєї поїздки подасть особисто п. Д. Андрейко. „Пр. Ком." з своєї сторони зазначує, що користь поїздки п. Д. Андрейка з морального боку велика і наслїдки вже помітні. В богатьох місцях засновують ся просьвітні клюби і читальні, а коли будуть видруковані статути, то є надія, що ся справа далеко скорше поширить ся.

До 22 серпня відбуло ся 35 просьвітних віч і вписало ся в т-во „Американська Просьвіта" 857 членів. Матеріяльні видатки на відпоручника покривають ся членськими вкладками і жертвами ріжних братств і товариств.

Др. В. Й. Сїменович, пр. „П. К."
Емілїя Струтинська, секр.

(Конець на стор. 7-ій).

ВІДБИРАЙТЕ СВОЇ КАЛЄНДАРІ!

Упрашаєсь всїх тих П. Т. Секретарів місц. Відділів, котрі дістали від Адм. „Свободи" повідомленє про висилку календарів на адресу їх почтової банки, щоби по отриманю подібного повідомленя від експресових компаній зголосились сейчас до їх офісів і відобрали календарі для членів своїх Відділів. Нехтованє сих повідомлень пп. Секретарями спричинює дуже богато клопотів експресовим компаніям і Адміністрації нашої часописи.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ".

РОДИМЦЇ! ЯВЛЯЙТЕ СЯ ЧИСЛЕННО НА ВІЧАХ, УСТРОЮВАНИХ ПРОСЬВІТНОЮ КОМІСІЄЮ Р. Н. СОЮЗА!

ПРОСЬВІТНІ ВІЧА.

RHONE, PA.

Заходом „Просьвітної Комісії” відбуло ся у нас в суботу дня 29 падолиста, просьвітне віче в присутности відпоручника „Просьв. Ком.” п. Андрейка.

О. А. Лотович виголосив вступне слово, дальше представив відпоручника „Просьв. Ком.” п. Андрейка, та просив людий, щоб з увагою слухали його слів. Секретарював М. Міллер. П. Андрейко в довгій своїй промові пояснив вагу віча та заохочував людий до просьвіти і орґанізації.

По виборі відпоручника до „Просьвіти” розпочались виписи. На вічу приступило 29 членів. Є надія, що небавом буде їх більше.

М. Міллер, секр. віча.

McKEES ROCKS, PA.

Дня 9 грудня с. р. відбуло ся у нас просьвітне віче при участи делеґата „Просьвітної Комісії” п. В. Кнїгиницького. Віче відкрив вступною промовою п. А. Гальчак, поясняючи численно зібраним учасникам ціль і задачі „Просьвітної Комісії”. Предсїдателем віча вибрали збори п. Дм. Пораду, котрий подякувавши всім зібраним за вибір, покликав на секретарів пп. С. Костецького і І. Шпура. Опісля уділив голосу делеґатови п. В. Кнїгиницькому.

В гарній двогодинній промові змалював делеґат п. В. Кнїгиницький житє, звичаї і обичаї в старім краю і в Америці, та доказував, що тільки тим народам добре живе ся, які мають високу осьвіту і культуру. Отже і Русини в Америці мусять до народної просьвіти горнути ся. До осягненя сеї цїли дійдуть наші Русини в Америці через закладане рідних шкіл для дітий, уряджуване курсів для неграмотних, театральних вистав, наукових відчитів і т. д. Дальше говорив п. В. Кнїгиницький, що таку програму діяльности мають просьвітні товариства і тому повинні Русини по всіх усюдах Америки закладати товариства „Просьвіти”. Сї просьвітні товариства під проводом „Просьвітної Комісії” поведуть цїлу культурну працю між Русинами в Америці.

По промові п. В. Кнїгиницького виязала ся оживлена дискусія, в якій забрав голос п. І. Кисїль. Він змалював нашу еміґрацію до Америки від самих початків і переконав присутних, що лиш через просьвіту можемо стати в ряди з другими народами.

На зазив п. В. Кнїгиницького приступлено сейчас до основаня товариства „Просьвіта”, до якого вписало ся 60 членів. На відпоручника для нашої місцевости вибрано одноголосно С. Костецького.

Предсїдатель подякував пп. референтам, як і рівнож всім учасникам віча і візвав всїх разом до дальшої спільної працї. Відсьпіванєм народних гимнів закінчилось у нас просьвітне віче.

С. Костецький і І. Шпур, секр. віча.

ДОПИСИ.

З NORTHUMBERLAND і SUNDBURY, PA.

Поклик до орґанїзації.

Чи чули Ви, поважані Читачі, про міста Нортумберлянд і Сунбури. Певно, що ні, бо від коли я тут перебуваю в Америці, то в ніякій часописи про них не було і згадки, а прецінь вже від десяти літ живуть тут наші земляки, з нашого рідного краю Галичини. З кождим роком прибуває наших людий чимраз більше і так тепер тут живе 35 родин і около 150 самотних.

Тепер, милі Братя, послухайте, як тут їх житє! Тут нема ні читальні ні церкви, а люди живуть, що аж сумно подивити ся. Коли прийде субота пополудни і недїля, то в кождім домі, де наші люди живуть, виглядає, гейби там весїле було: [illegible] зойки, а баке і кекїв від пива то трудно й порахувати. Все, що заробляють через тиждень, йде на трунок. Ба, коби на тім скінчило ся. Коли з того повстає сварка і бійка, а з того всего користає бірман та сквайр, а нам не лишає ся нічого, хиба то, що з нас другі сьміють ся і називають дурними полендами (Поляками).

Від пів року тут заложило ся Братство сьв. Михаїла, 357 відділ Руського Народного Союза. З разу було до 40 членів, та по [illegible] відпало від Братства. До [illegible] годі їх притягнути і навіть кому [illegible] не хочуть, бо каже, що він сам собі пан і [illegible] не стоїть. Кождий, як хоче, так жиє, а просити ані ґазети йому не треба. Тут є чимало таких, що самі не хотять вписати ся до Братства, але єще і других від того відмовляють.

Гей, милий Боже! По других містах наші люди якось красше вміють жити. Мають свої церкви і читальні і якось вони то все виплачують і гроші мають, ба і стори закладають, а тут хиба з кекїв та баке заложив би який склад. Люди добрі! Схаменїть ся і поправте ся, поки єще час. Неодин в краю лишив жену і дїти, котрі не мають що до губи вложити, а він тут п'є і гуляє, а зроби йому увагу, то ще й гнїває ся. Є тут і такі, що кажуть: на що менї орґанізації, прецінь я маю гроші в банку і нічого не бою ся. Гей чоловіче! богато таких було, що так говорили, а потім ходили та до муру головами товкли; я сам бачив на свої очи.

Панове Товариші! Покиньте вже раз той роздор, покиньте тоті забави, а горнїм ся разом всї до Братства і до Руського Народного Союза. Нехай наші земляки по цїлій Америці і в старім краю знають, що ми тут дбаємо о свою народну орґанізацію. Р. Н. Союз вже не одним сиротам дав запомогу і виратував їх від голоду і загибели. Чоловік знає, що до роботи йде здоровий і сильний, але чи вернє? Кілько то таких случаїв було, що чоловік вислав до краю гроші і сам лишив ся без цента, та на другий день зістав побитий або таки й на смерть забитий. А з чого тодї жити, за що похоронити?

Був тут до нас прибув о. Хомяк з Мт. Кармель і було оголошено всїм, щоби прибули на мітінґ. Та де там — не прийшли. Прийшло з трийцять. Як сьвященик говорив, то потакували головами, а потім знова розійшли ся до своеї роботи (до віскп та до пива).

Панове Товариші! Порахуйте, кілько то через рік таких недїль і субот, кілько то гірко запрацьованих долярів йде річно на той трунок і забави, а кілько в карти програєте? За тії гроші мали би ви все своє так, як по других плейсах. Була би і своя читальня і своя церков і нас би якось лїпше Американцї поважали і не називали би дурними полендами, але жили би як зі своїм братом, бо виділи би, що ми маємо свою культуру.

Минає рік 1913! То нехай минуть ся і тії злидні, нехай то все пропаде, піяньство, сварка і розпуста, а з новим роком нехай наступить нове житє. Ми всї, що тут живемо, приступім всї до того молодого Братства і до Р. Н. Союза. Горнїм ся під наш народний прапор, станьмо всї до одного, і покажім, що і ми сини Ненькн-України. Покажім сьвітови, що ми єще жиємо, нехай тії скали, котрі тут нас довкола окружають, почують, що і ми люди а наша велика ріка Сускегена нехай несе на своїх филях вість, що ото нарід пробудив ся і починає жити новим житєм, а голос буде лунати гень-гень далеко, де проживають наші земляки, і вони урадують ся тою вісткою і з радости засьпівають: Ще не вмерла Україна... — Гаразд!

Свій.

З YOUNGSTOWN, O.

Греко-католицька релїґія і руський обряд потоптані гр.-кат. сьвящеником.

На вступі зазначуєть ся, що статя є писана не проти релїґії і обряду і не на се, щоби підкопати повагу руського сьвященьства і церкви та викликувати антирелїґійну борбу, але тому, щоби виказати хиби одиниці і дати під загальний осуд поступоване чоловіка, негідного носити назву гр.-кат. сьвященика, чоловіка, що в імя Христове зневажає церкву, обряд і поповнює злочин за злочином зглядом церкви і народа.

Наводить ся тут важні, а правдиві факти про негідний морально-релїґійний провід місцевих парохіян через сьвященика о. Василя Зацерковного.

Від трох лїт його перебуваня на парохії відбулось десятки судових процесів його з парохіянами, головно о невідповідний його заряд церковним майном, а навіть о його нарушуване, так, що вже більше і місця для нього на корті нема. Се довело було парохіян до того, що перестали платити колєтку, а в кінци вистилїзували були просьбу до Преосьвященного Епископа о його усунене з парохії, однак се не стало ся. Сим осьмілений почав о. В. Зацерковний мстити ся на парохіянах.

І тисячі разів були люди свої, а головно чужих народностий, сьвідками неморальних комедій і авантур перед домом божим. Можна було бачити і чути, як парохіяни з сьвящеником обопільно прозивали ся найнегіднїйшими назвами і найпоганїйшими лайками. Можна було бачити, як поліємени розганяли народ палками з під церкви, навіть серед Служби Божої. А щож можна було почути в церкві? Навіть без повтореня євангелія, з місця приступав на проповіди до лайки ненависних собі парохіян, поіменно їх викликаючи, визиваючи їх послїднїми словами і обкидаючи найгидкійшою ложжю. Се змушувало вірних до сего, що по більшій части молились під церквою, а се до крайности доводило сьвященика головно тому, що колєкта так добре не йшла.

І одного разу, кілька недїль тому в зад, забув ся о. Зацерковний до тої степени, що зараз таки перед принесенєм безкровної жертви, вилетів як стояв при вівтари в сьвітлих ризах на улицю і почав битись з людьми і лаятись, почім задиханий вбіг до церкви і почав проклинати головно членів 218 відділу старого Руського Народного Союза, і аж успокоївшись скінчив службу. До обчернюваня своїх парохіян ужив також ґазети „Юнґстовнске Словенске Новіни”, де в числі з дня 6. с. м. обкидав як найгидкійшим болотом кільканайцятох людий, котрі найбільше старались для парохії і лиш за се, що висказали були публично свою гадку, що йому під жадним услівєм не вільно було зривати богослуженя і що хотіли писати про се до Епископа і через се, що заложили читальню „Просьвіти”.

На одного кинув пятно обманьства і злодійства, за що сей вніс судову скаргу, а про другого і його жену, що були вінчані в православній церкві в Чернівцях на Буковині і по приїздї до Америки леґалїзували у него вінчане після правил католицької церкви, виявив з ненависти публично в часописи, що жили перед тим не вінчані.

Дяка однак більше як через пів року терпів при собі без цїлковитого вінчаня, котрий тодї вже третий рік жив без церковного вінчаня. Доперва, як люди почали натискати, він випхав його до Клївелянд, де за старанєм дякового шваґра і сестри, бувших артистів Українського Народного Театру у Львові, повінчав дяка о. Макар.

Сей власне факт дає найбільший доказ, що релїґія і церква сьвященика В. Зацерковного нїчого абсолютно не обходить. Се все сьвідчить про його морально-релїґійний упадок і звироднїлість і що він негідний носити імени гр.-кат. руського сьвященика.

Тут зібрані лиш факти головнїйші, бо не сталоб місця на всї подробиці. Додатиб лише, що нїхто з інтелїґентів не пожив з ним довго в згоді навіть і ті люди, про котрих голосив в церкві, що їх сам Бог зіслав з Клївелянду, а котрі щиро були занялись народною просьвітою, головно яко фаховці театральними виставами. І навіть одному з них старав ся вже шкодити, говорячи ріжні клевети на него перед властителями банку, в котрім сей працює яко клерк.

Наконець треба згадати і про його кириню народну. Щоб знищити читальню „Просьвіти”, прозвав членів пресвитеріянами а читальню — церквою пресвитеріянською. Нїхто не знав, чому він се робить, аж в кінци сам себе зрадив, що є найчистійшої крови кацап (москвофіл), і що український народ є його найбільшим ворогом. В Юнґставн, О., вже давно було кількох запроданців російських, що були форналями у російських дїдичів в Бесарабії і з котрими він тайно сходив ся то на іменинах, то в инший спосіб, але їх було замало, щоби задати тяжкий удар народній просьвітї. Аж доперва коли приїхало тепер ще кількох їх свояків з Росії, почали з сьвящ. Зацерковним на чоло царєславну роботу. Народними зрадниками він окружив ся, а одного з них хоче зробити навіть паламарем.

В першій точцї його програми є заложене кацапської читальнї, до чого навіть задумав хитрим способом ужити помочи „Просьвітної Комісії”. Однак се не станесь, бо „Просьвітна Комісія” є повідомлена про істноване читальнї „Просьвіти ім. Тараса Шевченка”, котра тепер занялась уряджененм просьвітного віча і зорґанізованєм школи.

Тих кілька важких фактів подає ся під осуд публичної опінії, а Зверхність греко-католицької церкви в Америці просить ся о заінтересоване сею справою.

Вірний парохіянин.

З BALTIMORE, Md.

Дня 15 грудня с. р. відбуло ся в Балтімор, Мд., торжество посьвяченя хреста на копулу для новозбудованої церкви сьв. Арх. Михаїла. Було се перше велике церковне сьвято в Балтімор.

Хоч Русини живуть тут вже від трийцять і кількох лїт, своєї церкви вони не мали. Історія нашої церковної громади вже дуже стара. Єще в р. 1893 о. Николай Підгорецький, теперішний парох в Ню Йорку, основав тут при Братстві сьв. Андрея (від. „Соединенія”) також і церковну громаду. Від сього часу наші Русини збирали жертви на будову церкви, а в маю в 1912 р., йдучи слїдами громади в Куртіс Бей, закупили за 2.600 дол. два доми під будову церкви. З кінцем грудня 1912 р. прибув тут на припоручене еп. Ортинського о. З. Орун. Спільною працею удало ся нашим громадянам зібрати потрібну суму гроший і в вересню 1913 розпочато будову церкви, яку вже довершено.

На торжество прибули оо. Романюк з Філядельфії, яко делеґат епископа Ортинського, О. Боярчук з Канади і ланиський сьвященик, о. Жміх, з Куртіс Бей.

Разом з місцевим сьвящеником довершили посьвяченя прекрасно золоченого хреста, а по посьвяченю виголосив проповідь о. Боярчук, в якій по прекраснім представленю цїли, задля якої ми будуємо тут свої церкви, згадав теплими словами про добродїїв балтиморської церкви. Коли згадав про любленого всїми, а помершого перед двома тижнями орґанізатора і добродія, п. Макарія Тирпака, всї присутні залляли ся слезами.

Опісля місцевий парох представив парохіянам о. Романюка, який по прекрасній проповіди передав зібраним архієрейське благословенє.

По зібраню датків і відсьпіваню многолїтствія розійшли ся домів всї урадовані, що довершили так прекрасного дїла. При посьвяченю асистували в повній парадї наші братства: сьв. Андрея, сьв. Тройцї і сестрицтво сьв. Анни.

При тій нагодї дїлимо ся з читачами „Свободи” радісною вісткою, що наша громада в Куртіс Бей, Мд., на місци згорівшої дня 23 пад. с. р. церкви сьв. Ап. Петра і Павла, закупила від епископальної громади прекрасну муровану церков і парохіяльний дім, який тимчасово буде уживати ся під школу і читальню.

Як видно, наші руські громади в Балтімор і Куртіс Бей розвивають ся прекрасно, а і з усїх сторін Злучених Держав прибувають тут Русини, яких дотепер задля браку церкви було тут не дуже богато. Тепер наші обидві церковні громади числять около 130 родин і 400 самотних. Правда, не богато тут єще дївчат і через те наші молодцї женять ся з чуженицями та пропадають для своїх. Робіт тут у нас богато, хоч вони не високо платні, але сталі. Для дївчат є тут робота по кравецьких робітнях та пакункових домах, де пакують славні балтиморські устрицї і всїлякі овочеві продукти. Хоч нас тут не богато, але вже зєдинені в громади, кріпко держимо ся і поволи працюємо над собою.

Свій.

З CARNEGIE, PA.

Кілька слів про посьвячене церкви і про вражінє з представленя.

Рознеслась чутка, що дня 16 падолиста 1913 р. відбуде ся в Карнеґі, Па., торжественне посьвячене церкви в присутности епископа С. Ортинського. Поїду, думаю, може і почую якусь гарну проповідь.

Приходжу з другими товаришами до церкви, якраз правила ся Архієрейська Служба Божа. Народу велика сила: прийшли і свої і чужі з дооколичних плейсів — всї цїкаві побачити параду і послухати науки епископа.

І дїйсно вийшов на проповідницю епископ. Говорив дуже гарно і довго. Між иншим показав ся епископ надзвичайно скромним: „Не хочу, говорив епископ, нї золота, нї срібла, нїяких маєтків, лише кождий Русин має менї віддати ся!” (Так!)

Були і инші проповіди з нагоди торжества. Відтак відправилась суплїкація, до якої стануло кількох сьвящеників, котрі по судах волочать своїх парохіян за се, що не хочуть віддати церкви і церковних маєтків епископови.

По вечірни мав проповідь місцевий парох о. Ротко. Дякував епископови і всїм сьвященикам за труди і працю, а овечкам своїм згадав, що богато скористали. Що однак скористали, про се він не згадував. Вкінци згадав, що має відбути ся якесь представлене і то на дохід церкви, але не знав, сарака, яке, бо він до того не мішає ся.

Приходжу до галї, де мало відбути ся представлене „Сватане на Гончарівцї”. Народа богато, виповнили по береги галю. Не було однак нї одного ювілейного місіонара.

Поодинокі ролї були обсаджені знаменитими силами. Ролю вітця Стецька і салдата грав п. Чемний; Одарку, матір Уляни — п. Юлїя Дулик; вітця Уляни — п. Дячун; Олексія — п. С. Пелех; Уляну — п. Анна Сердиньська; дурного Стецька — п. Андрій Тварок. Всї актори вивязали ся зі своїх задач дуже добре. Передовсїм належить тут згадати про п. Анну Сердиньску і п. Андрія Тварока. Лїричний високий сопрановий голос, велика нїжність в рухах і голосї зраджували, що п. Сердиньська не є звичайною аматоркою але артисткою з уродженя. П. А. Тварок в ролї дурного Стецька заслужив собі за знамениту гру повне признанє. Своєю комічною грою побуджував публику до невмовкаючої веселости і сьміху.

Публика нагороджувала гру аматорів-артистів грімкими оплесками. Характеризованєм займив ся дуже удатно п. Марущак, дякоучитель з Мікісрт.

Загально беручи, представлене випало надсподївано дуже добре. По скінченю представленя всї присутні відсьпівали „Ще не вмерла Україна” і з великим вдоволенєм розійшли ся домів.

Гість.

СТРАЙК КРАВЦЇВ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

Вже майже від пів року тревае тут борба між кравцями і їх босами. Жадання страйкуючих кравців є дуже скромненькі, а боси кравецьких шап анї не мають згодити ся на сї жаданя. При помочи властий і управителїв міста, та буржуазійної преси, громадять боси скебів зі всїх сторін. Страйкуючі кравцї остали без кавалка хлїба. Не маючи чим заплатити чинщу, прийдесь бідним кравцям з дїтьми під голим небом зимувати. Кров в жилах бурить ся, коли чоловік бачить, як що рана вибілдлі страйкері спішать на пікету під шапи і там під мурами, дрожачи від зимна, о голодї і холодї цїлий день перестоюють. Около 6 тижнїв тому назад, коли один зі страйкерів, іменем Карлан (жидок), приступив був до одного скеба, Італїйця, щоби пояснити йому, що в сїй шапі є страйк і щоби перестав працювати, тодї скеб, підмовлений босом фабрики, витягнув револьвер і одним вистрілом відобрав житє бідному страйкерови. Як завсїгди і всюди, так і тут всї попи, полїція і суди, стоять в оборонї визиску, в оборонї босів і убійника. Убійник в коротцї вийде на волю і дальше буде сгебувати.

Жалїбний настрій 15-тисячної товпи робітників, котра відпроваджувала свого товариша працї до гробу, перейняв грозою всїх тих, що доси легковажили солїдарність робітників. Заряд міста постановив доложити свого стара. Філядельфійський заряд міста, що складає ся з насторів і попів ріжних вижань і сект та ріжного рода панків, проволїкав справу з дня на день і годив сторони так, що робітникам по 19 тижневім страйку казав іти до працї на давнїйших услівях. Се ще більше утвердило страйкерів в занятій раз позициї і крім кількох всї дальше страйкували. Боси, бачучи се, почали провокувати і доносити до полїції несотворені річи на страйкерів. А до сего надарилась їм добра спосібність, бо 1-го с. м. перестрілив хтось жидка, котрий з початку страйкував, а опісля пішов за скеба робити. Без сумніву, що боси використали се на шкоду страйкуючих робітників. Вони хочуть прямо змусити кравцїв до працї за півдармо.

Полїція і судії стають знова по сторонї і в оборонї босів і арештували кількох невинних страйкерів і найлїпших членів кравецької юнії. Ся клясова сторонничість управи міста обурила страйкерів до крайної міри. І от 4-го с. м. зібрали ся представителї всїх фахів і юнїй під „Сіти Гол” і там в присутности тисячної товпи робітників зажадано, щоби з Вашінґтону вислано спеціяльну комісію до покінченя страйку „на можливо найлїпших” услівях для страйкерів. Чи се так стане ся, належить дуже сумнївати ся, бо, як то кажуть, „крук крукови ока не видзьобає”.

От таке то дїє ся в „вільній і золотій” Америці, от таке то дїє ся в найбільше релїґійнім стейтї, в побожній Філядельфії. — Прийде однак час, що за гнет і кривду робочого люду, не лише ганьба, але і кара спаде на тих, котрі толерують і піддержують несправедливість в тім краю і містах. А тодї нинїшний „сьвіт божий” перемінить ся в людський і війде в житє заповідь божа „люби ближнього як себе самого”.

Микола Кубів.

РОДИМЦЇ! ПРИСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО ДО РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА! ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДЇТИ ДО РУСЬКОГО МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА! ЗАБЕЗПЕЧУЙТЕ СЕБЕ І СВОЇХ РІДНИХ НА ЧОРНУ ГОДИНУ!

КАЛЕНДАР.

ГРУДЕНЬ.

ст.	Дні	Руські сьвята
25	Четвер	Спиридіона еп.
26	Пятн.	Евгенія, Ореста
27	Субота	Тирса
28	Неділя	28. Праот. Елев.
29	Понед.	Аггея пр.
30	Вівтор.	Данила прор.
31	Середа	Севастияна

НОВИНКИ.

З Америки.

— Епископ Ортинський приняв жадання угроруського конгресу. В 50 числі „Rusin-a" з 18 грудня с. р. читаємо, що дня 12 грудня с. р. уповновласнений комітет предложив жадання угроруського народа, ухвалені на церковно народнім конгресі в Джанставн, епископови Ортинському, котрий ті жадання приняв і потвердив.

Жадання, приняті епископом, містять ся в 32 точках, з деякими малими змінами є вони майже ідентичні з жаданями, ухваленими на конгресі. В слідуючім числі подамо їх в новній основі. Дотичний акт містить слідуючу кінцеву клявзулю: Принято і потверджено в Філядельфії, дня 12 грудня 1913 р. Сотер, Епископ; о. Вас. Стецюк, секр. (Печать).

— Новий предсїдатель „Провидїня". Довідуємо ся з достовірного жерела, що дотеперішний предсїдатель „Провидїня" о. совітник Йосиф Чаплинський з Перт Амбой зрезигнував з сего становиска. Висше згаданий уряд перейшов в руки о. каноніка Улицького, пароха в Джерзи Сіти. (Аж тепер після „Провидїнє" в гору! — Прим. складача).

— Вартість і значінє неанглійських часописий в Америці. На бенкеті в честь предсїдателя „Союза видавців чужомовних часописий в Америці" Люіса Гаммерлїнга, виголосив він промову на тему: про вартість і значінє чужинецької преси. Між иншим говорив він:

Часописи, що виходять тут в чужих мовах, заощаджують державі богато труду і гроший. Коли би не ті часописи, то держава мусїла би видавати безмірні суми на осьвіту своїх імігрантів. Се є дійсна правда. Перше, що робить імігрант з Европи в Америці, є, що замовляє собі часопись в своїй рідній мові, щоби при її помочи познакомити ся про відносини в новій вітчині. Рівнож інтересує ся імігрант тут в Америці більше про справи в старім краю, чим інтересував ся тоді, коли був дома. Ті часописи мають могучий вплив на просьвіту імігранта; вони не лише заступають йому цілковито часописи в англїйській мові, але навіть їх перевисшають, бо крім подавання американських справ, інформують його єгто про події в старім краю, з якими він стоїть в тісній звязи. Дятого є великим блудом легковажити неанглїйські часописи, але якраз належить їх як найуважнїйше і найточнїйше читати.

— 3.400.000 фунтів маса. Найбільшу до тепер скількість маса привезено до Ню Йорку з Аргентини дня 23 грудня на корабли „Ельтрі Грейндж". Оголошують, що аргентинське масо буде продавати ся о 10 до 15% дешевше як американське з огляду на новий закон, який обнизив в значній мірі пересилкову тарифу для аргентинського маса.

— Пожар фабрик. В Когус, Н. Й., згоріло дня 11 с. м. в ночи десять фабрик. Огонь був дуже сильний, так що і мури попукали і повалились. В пятницю рано прийхали з околиці, як звичайно, робітники, що в тих фабриках працювали, та застали лише згарища і купи грузу. Сотки робітників лишились без праці. Шкода виносить $75.000. — Т. М.

— Американський помисл. Один американський фабрикант паперових виробів виробляє сорочки, котрих перед зложений з 7 карток паперу. Щодня можна одну картку зірвати і в той спосіб удавати перед людьми, що кождого дня бере ся чисту сорочку.

Але винахідник сеї сорочки не вдоволив ся тим винаходом і улїпшив його в сей спосіб, що на відворотній стороні кождої картки переду друкує дуже цікаву, сензацийну повість. Пильні читачі повісти, не могучи діждати ся її дальшого змісту зривають по дві-три картки денно. Попит за тими сорочками зріс до тої степени, що винахідник не може виконати всіх замовлень.

Сорочки є нумеровані, щоби кождий читаючий знав, в котрім числі шукати продовження повісти.

Властитель патенту оголошує безплатно нагороди за найцікавійші повісти і повелі.

— Гумор засудженого на смерть. В стейтовій вязниці Ню Джерзи страчено на електричнім стільци мурина Вілямa Діамонда. Діамонд був до послідної хвилї в добрім гуморі і кпив собі зі смерти. Коли капелян вязниці війшов до його келії і заявив йому, що вже має йти на смерть, Діамонд сказав, нехай так дуже не спішать ся, бо він еще не переглянув гумористичної части часописи. На відповідь сьвященика, що екзекуції не можуть відкладати, Діамонд кинув часопись до землі, сказав: „Ол райт" і пішов за капеляном. З цікавістю оглядав крісло, а коли вже сїв, крикнув голосно: „Гуд бай, бойс!", а звертаючи ся до оператора, сказав: „Я вже готовий, пускай електричну струю". Одно потиснене гузика і електричний ток положив конець життю веселого мурина.

Зі старого краю.

— Посмертна згадка. Д-р Петро Сушкевич, лїкар, член многих українських товариств і інституций, кавалер ордеру Франца Йосифа, помер дня 5 грудня с. р. в 69 році житя у Львові.

Покійний брав в рр. 70-их і 80-их живу участь в житю Українців. Ще як доктор медицини вписав ся в 1871 р. до товариства „Просьвіта" у Львові, котрого — одним з найстарших членів — він оставав ся до кінця житя. Він був довголїтним господарем Т-ва „Руска Бесїда" членом Видїлу Т-ва ім. Шевченка, членом основателем ремісничого Т-ва „Побратим", членом „Ставропігійського Інститута" а вкінци довголїтним членом і заст. голови Музичного Т-ва ім. М. Лисенка і основателем стипендії свого імени, яку надає се Товариство. **Усе майно, около 200.000 кор., записав Покійний Товариству „Просьвіта"** з призначенєм „на стипендії для ремісників Русинів, гр.-кат. обр., які бажають, що справами руськими так політичними, як просьвітними і економічними живо занимали ся, в тих справах для добра руського народу після своїх сил живу участь брали". На стипендистів вложив Покійний обовязок, „щоби по докладнім образованю ся в ремеслі осїли стало в руській части Галичини, а то в тій цїли, щоби набуті відомости між руськими Земляками посполитіювали і тим способом причиняли ся до піднесеня реміснічого стану і ратованя його від загуби перед впливом чужих елементів". Стипендисти тї мають обовязок побрані стипендії ратами звертати; ті рати „мають бути ужиті на безповоротні одноразові датки для підупавших старців, в першій мірі для тих, що працювали на поли народно-руської літератури і причинили ся до просьвіти руського народа; ті старці мають житєм своїм дати докази правдивого руського патріотизму, а надто, що сили свої для добра руського народу посьвячували".

Бібліотеку свою записав Покійний Науковому Товариству ім. Шевченка, а інструменти і музичну бібліотеку Товариству ім. М. Лисенка у Львові.

До кураторії фундациї покликав Покійний през. Юліяна Романчука, д-ра Ст. Федака і дира Вас. Нагірного.

Земля Йому пером!

— На ювилейний дар д-рови Івана Франкови вплинуло досі на вкладкову книжочку „Дністра" ч. 8000 16.016.95 кор. Виказ жертв показує за падолист одинайцять позиций вкладок. В послїдних часах вплинули от ці значнїйші жертви: від пп. Михайла Марітчака (Ясло) 50 кор., редакциї „Ради" (Київ) 2.537 кор., рогатинської філїї „Просьвіти" 152 кор. та від учеників української приватної гімназиї в Рогатинї 100 кор.

З широкого сьвіта.

— Росія проти Туреччини. Часописи доносять, що російське правительство зажадало від Високої Порти відшкодованя, як рекомпензату за ті концесії, які дала Туреччина ріжним державам, головно Німеччині в Малій Азії.

Як ті рекомпензати поставила Росія такі жадання: вільний переїзд російської военної фльоти через Дарданелї; реформи в Арменії по думці російських жадань, головно дозвіл на удержанє російського военного корпусу в Арменії; усунене німецьких офіцирів як інструкторів турецької армії. За сими жаданями Росії заявила ся Англія. Сподївають ся, що з сього приводу можуть вивязати ся грізні комплікациї.

— Царевич Алексій умираючий. Послїдні вісти про здоровлє наслїдника царського престола, Алексія, не ворожать йому довгого житя. Не помагає й клімат Криму, де він якраз тепер перебуває. Сухоти чимраз сильнїйше підкопують молодий органїзм і цема найменшої надії, щоби довго міг удержати ся при житю. Як звісно, Алексій є одинокий мужеський потомок царя.

— Робітничі організації в обороні покривджених. Дня 20 грудня с. р. ухвалили німецькі робітничі організації виповісти в одним з берлінських банків депозити своїх фондів на суму 20 мілїонів марок. Причиною сеї ухвали була та обставина, що дотичний банк звільнив зі служби одного урядника, який між банковими урядниками займав ся живо агітацією в цїли основаня коалїції всїх банкових урядників. Робітничі організації зажадали від банку приняти назад видаленого урядника і дати гарантії що-до коалїції урядників. Заряд банку не уступив перед жаданем організацій, вслїд за чим принято повисшу ухвалу. Инші банки, зі взгляду на великі депозити робітничих організацій, були приневолені згодити ся на жаданє організацій.

— Віднайденє образу „Мона Ліза". Славний твір штуки маляра Леонарда да Вінчі, який пропав перед трома лїтами з галерії образів в Люврі в Парижи, віднайдено в Фльоренциї в Італїї. Вартість образу цїнили на 5 міл. долярів. Крадежи допустив ся бувший урядник галерії образів в Люврі, Вінценти Перуджіна, і як причину подає, що хотів пімстити ся на Франції за се, що свого часу Наполеон заграбав дїла італійської штуки і вивіз їх до Франції.

— Пожар англійського военного порту в Портсмавт. Поверх 5 мілїонів долярів виносить шкода, заподїяна через пожар в Портсмавт. Сильна буря, яка в тім часї панувала, не дозволила на якунебудь акцию ратункову. З великим трудом удало ся випровадити з порту стоячі там кораблї і дредноти англійської военної фльоти.

— В три і пів дня з Англії до Америки. „Пель Мель Ґазетте" доносить, що 2 грудня підписано в Льондонї умову що-до будови великої пристани в Блеклод Бой на північнім заході Ірляндії і зелїзної дороги, яка лучить ся з трома головними зелїзничими лїніями Ірляндії. Потрібні на сю будову гроші зібрано в Англії і Массачусетс. Нова пристань має служити на отворене найскорішої комунікациї між Европою і Америкою. Пароходи будуть плисти з Блеклод Бой до Ґаліфакс, а подорож тривати буде лише 3 і пів дня. Надїють ся, що в сей спосіб Англія здобуде більшу часть подорожних і товарового руху до Америки.

— Нові австрійські гармати. Часописи доносять, що австрійський військовий заряд замовив недавно більше число нових гармат, які будуть викидати гранати о вазі 1.000 кільограмів на віддалене 16 кільометрів. Одна така куля буде могла знищити цїлий дреднавт.

— Борба між корабельними товариствами. Як доносять з Відня, не прийшло до порозуміня між тов. „Гамбург-Америк. Лінїя" а „Північно-німецьким Льойдом". Надїють ся, що прийде між ними до завзятої конкуренційної війни, як се було в р. 1904 і 1907. Належить сподївати ся значного обниженя цін їзди, з чого можуть скористати очевидно подорожні.

Революція в Мексику.

Диктатура Гуерти.

Мексико місто, 15 грудня. Засїдана мексиканського конгресу зістали відрочені аж до цвітня. Тимсамим признано Гуерті через весь той час повну диктатуру. Однак належить сподївати ся, що нещаслива війна може привести скорше його упадок, чим його диктатура буде тривати.

Кровава різня.

Ларедо, Текс., 15 грудня. Під Салїнас попав ся відділ війська федералістів, зложений з 350 людий, в руки ребелянтів. Ребелянти полонили цїлий відділ, виконуючи на місци засуд смерти.

Вашінгтон протестує.

Вашінгтон, 16 грудня. Звідси вислано спеціяльного посла до міста Чівава в Мексику, щоби запротестувати в імени Злучених Держав проти жорстокого і брутального обходженя ген. Віллї супроти чужинців. Як відомо, ген. Вілля, щоби добути гроший, поконфіскував приватні мастки чужинців, а головно Іспанців.

Жертволюбивість ген. Віллї.

Ель Пазо, Текс., 17 грудня. Ген. Вілля видав приказ, в котрім оголошує конфіскату всїх маєтків, яких властителями є родини Террацас і Крiл. Вартість сих маєтків оцїнюють на один мілїярд долярів. Масток складає ся з дібр земельних, які занимають більше чим дві третих цїлої провінциї Чівава, відтак з коналень, зелїзниць і инших підприємств. В приказі зазначив ген. Вілля, що сї маєтки будуть розділені поміж вдови і дїти по революціонерах.

Щораз то близше міста Мексика.

Мексико місто, 18 грудня. Банда братів Запатів, які стоять в порозуміню з революціонистами, збилжає ся щораз більше до міста Мексика. В послїдних днях прийшло вже між нею і військами федералїстів до кривавої борби, в котрій взяло участь 6.000 людий.

Полуднева Америка проти Злучених Держав.

Мексико місто, 19 грудня. Прихильники партії Гуерти ведуть завзяту агітацию в Бразилії і прочих державах полудневої Америки в цїли утвореня унії для оборони спільних інтересів перед Злученими Державами.

Конституціоналісти грозять.

Вашінгтон, 20 грудня. З Токіо доносять, що з Японії висилає ся велика скількість муниції і оруже для війська Гуерти. На підставі сеї відомости перестерегли конституціоналісти всї товариства корабельні, грозячи, що будуть стріляти на кождий корабель, який буде вести военні матеріяли для Гуерти.

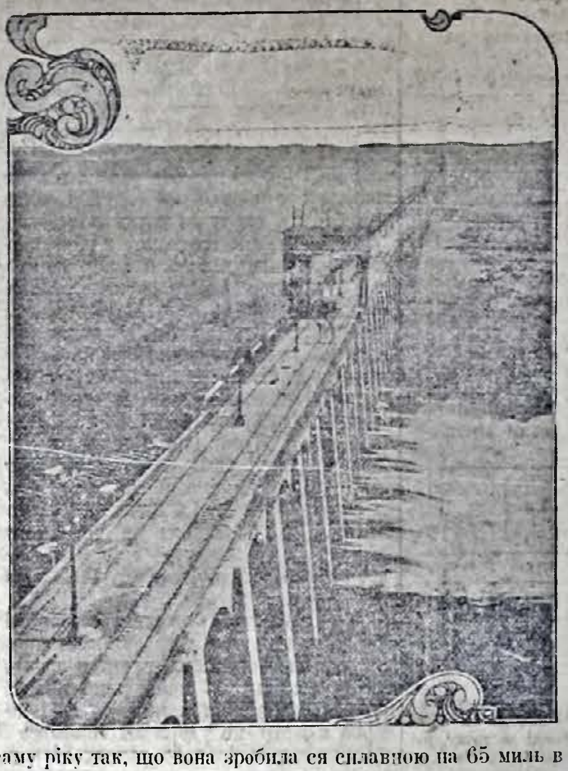
Карність ген. Віллї.

Чівава, 21 грудня. На доказ карности в своїм війську ген. Фр. Вілля оголосив розпорядженє, на підставі котрого кождий, що допустить ся зневаги чужинців, буде караний смертию. І дійсно казав виконати засуд смерти на кількох ребелянтах, що не повинували ся його приказови.

Молодий Люіс Террацас в неволї.

Чівава, 22 грудня. Ген. Вілля держить в неволї сина маючого Мексиканця, Люіса Терацаса, котрий втік з великим мастком до Злучених Держав. Ген. Вілля надїє ся значного окупу за випущене сина з неволї.

ВЕЛИЧЕЗНА ГРЕБЛЯ НА РІЦІ МІССІССІППІ.

Сей образок — то загальний вид на величезну греблю, що саме тепер зістала викінчена і віддана до ужитку. Збудована вона з суцїльного цементу і сягає від міста Кіокук, Айова, до міста Гамілтон, Ілл., що робить довжину девять десятих милї. Є се найдовший у сьвіті цементовий моноліт і коштує 25 мілїонів долярів. Вода, що переливаєть ся через ту греблю на відповідні турбіни централї до витворювання електричности, доставляє силу 200.000 коний, з чого 60.000 перепесено аж 137 миль до Ст. Луіс, де тою силою послугують ся місцеві трамваї. Гребля є 53 стіп висока і має 119 луків. За помочию тої греблї не тільки вивисшено річну воду до цїлий технїчних, але поглублено значно і саму ріку так, що вона зробила ся сплавною на 65 миль в гору.

В Америці не повинно бути ані одного Русина-Українця, який не належав би до Р. Н. Союза, одиної нашої організації на чужинї.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS — MEMBERSHIP LABEL

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годне гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

Хто викликує борбу?

V.

Справоздане делеґатів від гр. к. громад церковних Сполучених Держав з дня 17 і 18 октобра 1907 в Ню Йорку.

По архієрейскій Службі Божій в Ню Йорку зібрали ся всі делеґати в числі 193 в гали „Арлінґтон" 19-21-23 Ст. Марк'с Плейз. Їх Преосьвященьство покликали на секретарів мітінґу духов. Всч. оо. Н. Воленьского, Р. Волинця, Дмитрова, і пп. І. Петранича та Ал. Горбаля, а до комісії веріфікаційної Всч. оо. Кубека, Балога і Добротвора. По веріфікації повномочий і по молитві „Царю Небесний" промовили до зібраних предсідатель мітінґу Їх Преосьвященьство Епископ С. С. Ортиньский, поясняючи причини і ціль скликаня мітінґу. При кінци промови запитав Владика присутних делеґатів, чи може брати участь в нарадах над добром гр. кат. церкви п. Віктор Гладик, котрий ширив і ширить яко редактор в ґазеті ним видаваній „Поступъ" орґані „Русской Народной Самопомочи" (в котрій то орґанізації єсть духовним управителем о. Іоан Ольшевский схизматицкий находячий ся в клятві церковний сьвященик) віру схизматицку, а греко-католицку віру і греко-католицкого епископа в поганий спосіб висьміває, чорнить, понижає і підкопує довіре у народа.

На се питане делеґати виразили своє обурене словами „ганьба" і домагали ся сейчасового виключеня его з мітінґу. П. Гладик помимо своїх виводів, що ґазета а делеґацтво не мають нич всільного з собою (тілько забув, що має делеґацію на мітінґ греко-кат., а він схизматик), і помимо сьмішного заперечення, що він нічо против Владики і віри греко-кат. не писав, мусів остаточно під напором енерґічного протесту делеґатів опустити галю нарад. Опісля приступлено до точок програми.

1.) Одноголосно ухвалено, що всі гр.-кат. церкви довжні мати гр.-кат. епископа яко голову, а тим самим здіпати его тростісом кождої гр.-кат. церкви в Америці. На внесене многих делеґатів, щоби записати гр.-кат. церкви на свого епископа сейчас дефінітивно таки на мітінґу духов. ухвалити, Владика заявив, що сю справу має рішити весь нарід на осібних мітінґах парохіяльних. Нарід сам будував церкви, нарід удержує ті церкви, тож має повне право о них рішати, а Владика права народа шанує і не дасть яким небудь способом їх нарушити. Сю щиру заяву Владики принято грімкими оплесками і з великим одушевленєм і одноголосно ухвалено.

Делеґати крім того ухвалили, щоби нарід сам постарав ся о перенис на свого епископа церквей, які досі були записані на латиньских епископів.

2.) Сконстатовано, що рускі діти в Америці в наслідок недостаточного образованя в дотеперішнім способі вихованя затрачують почуте приналежности до свого народа і привязаня до сеї гр.-кат. церкви. Владика звернув увагу родичів і сьвященьства, як тиж всіх учителів, котрі з дітьми стикають ся, щоби плекали побожність в душах дітий руских та учили їх любови своєї церкви, свого обряду і свого народу, а що до висшого образованя талановитих хлопців і дівчат потреба утворити фонд шкільний стипендійний, якийби вспомагав бідну, охочу до науки молодіж.

Всі делеґати згодились на сю пропозицию, коли ходило о вибір комітету для збираня фонду шкільного. Владика покликав до сего комітету всіх присутних делеґатів. Всі делеґати приняли сей поклик з одушевленєм. Опісля вибрано комітет стипендийний, до котрого увійшли пп. Петро Дзмура на околицю пітсбурску, П. Дзяк на скрентоньску, М. Луцак і М. Бодруґ на Нюйорску, Джан Сміт на шенандорску, Гав. Дзядик на ансонійску, Ів. Варґа на філядельфійску, Ів. Дзіяк на вількесбарску, Др. Сімєнович на чікаґовску, Ів. Сембер на джанстоньску, Мих. Луцак на клертоньску, а Лука Ґомоле на індзейску.

3.) По довгій оживленій дискусії над всіми можливими проєктами в справі удержаня епископа принято вкінци узнаний всіми яко найлучший проєкт, що кожда церков так матерна як і дочерна платить на удержане епископа 5 процент від загального доходу місячно т. зв. „brutto".

4.) Що до катедри, резиденції епископской і духовного семинара в Філядельфії ухвалено, що ширший комітет з деканів і сьвіцких людий займе ся призбиранем фондів на ту ціль, а комітет екзекутивний для зреалізованя сего діла вибере сам Владика.

З приємностию делеґати приняли заяву Владики, що всі сьвященики добровільно зобовязали ся жертвувати що місяця 2 процент, а дякоучителі 1 процент зі своїх „brutto" доходів на фонд діецезальний добродійний, як катедра, резиденція, дім спрітский і другі.

Касою дієцезальною буде управляти комітет під надзором Владики.

5.) Ухвалено видати один етимольоґічний руско-американьский учебник і катехізм на взір істнуючих анґлійских учебників.

6.) Принято одноголосно, що дім спріцкий єсть нам доконче потрібний, і справою сего дому має заняти ся той сам комітет, який вибрано до уложеня статутів братства сьвящеників і покликані Владикою всі делеґати.

7.) Зі взгляду на опіку над малими дітьми ухвалено, щоби Владика на просьбу парохій постарав ся о монахині.

8.) Що до школи для дяків ухвалено: а) при духовній семинарії утворити школу для дяків.

б.) Жаден дяк не може бути анї принятий анї усунений без потвердженя епископа.

в.) Сьвященик з тростісами ухвалюють, дяка приняти або усунути за потвердженєм Владики.

9.) Владика назначив комісію з 3 сьвящеників і з 2 дяків для еґзамінованя неіспитованих дяків.

д.) Дяки старають ся о посади через конкурс розписаний під наглядом епископа.

з.) Кождий дяк має уміти сьпівати по напіву угорскому і галицкому так, щоби міг в котрій небудь церкві на случай потреби послужити.

9.) Ухвалено: Будова нових церквей лиш за позволенєм епископа.

10.) Ухвалено: колекти на старокраєві церкви в Америці заказані, а колектоване на америцкі церкви поза границями тих-же церков може бути позволено лиш за позволенєм епископа.

11.) Принято до відомости, що Владика заказав сьвященикам писати клевети по ґазетах.

Ухвалено одноголосно, що редакція „Русско-Америк. Вѣстника" (орґану Соединенія гр.-кат. братств) має відкликати всі напасти і неправдиві інсинуації та неумісне на нічім неоперте критиковане особи нашого Владики і его дотеперішної діяльности.

12.) Ухвалено, що Русини мають постарати ся о свій власний дім еміґраційний в Ню Йорку, котрий має бути в лучности з подібним товариством св. Рафаїла у Львові і маючим ся утворити на Угорщині.

13.) Ухвалено, що Русини по всіх плейзах, котрі не думають вертати до краю, повинні старати ся о папери сітізеньскі і закладати чисто рускі клюби політичні.

Владика відповідною молитвою закінчив на тім сей мітінґ духовний.

Філядельфія, Па. 26 октобра 1907

З гр.-кат. Епископской канцелярії.

В. Петрівский, секретар

УХВАЛИ УГРОРУСЬКОГО КОНГРЕСУ В ДЖАНСТАВН, ПА.

В попереднім числі нашої часописи подали ми коротке справоздане з нарад конґресу угроруських делеґатів, який відбув ся на днях 9—11 грудня 1913 р. в Джанставн, Па.

Як ми вже про се згадували, предложив комітет на конґресі жаданя угроруського народа, уложені в 15 точках і ґарантії епископа, уложені в 16 точках.

Жаданя Комітету були зібрані під назвою:

Жаданя угроруського грек. кат. народа для обезпеченя своїх прав, характеру, імени, релігійного, народного і культурного поступу і будучности, — уложені на надзвичайних зборах гол. урядників „Соединенія" і членів „Екзекутивного Комітету", дня 11 жовтня 1913 р., в місті Гомстед, Па., і предложені Преосьв. Еп. Ортинському, дня 16 жовтня 1913 р., в місті Філядельфії, Па.

Прикбіцяні епископом ґарантії щодо жадань угроруського народа мають заголовок:

Ґарантії Преосьв. Епископа С. С. Ортинського. Преосьв. Епископ Ортинський на нарадах, відбутих між ним і Комітетом на згаданих зборах дня 16 жовтня 1913 р., приняв згадані жаданя зі слідуючими змінами і поправками.

Для ліпшого перегляду подаємо під кождою точкою жаданя безпосередно дотичну ґарантію епископа. (Ґарантії епископа друковані курсивом).

1. Церкви і церковні маєтки мають бути записані на конґреґацію під назвою: „Греко Кат. Церковь Угорскихъ Русиновъ"; по анґлійськи: „Greek Cath. Congregation of the Hungarian Rusins".

Епископ хоче основувати корпорацію під назвою „Американска Русская Греко-Кафтолическая Церковь", до котрої будуть належати всі греко-катол. руські церкви. Угроруські церкви одержать свої угроруські назви, які мають бути вирізані на угольних (рогових) каменях і з такими назвами будуть уміщені в шематизмі епархіяльнім.

2. Церковним маєтком буде заряджувати Церковна Рада, вибрана на річнім парохіяльнім мітінґу, під головним наглядом епископа. Членами Церковної Ради є: тростіси і куратори, котрі з поміж себе вибирають урядників, а именно: предсідателя, містопредсідателя, секретаря, касієра і колєкторів.

Епископ ґарантує в повній основі.

3. Коли опорожнить ся парохія, тоді парохія ставить на звичайнім парохіяльнім мітінґу, законно наперед оголошенім, трох кандидатів, з котрих епископ одного затверджує. Духовником має бути завсїгди угорський Русин. Коли парохія не ставить ніяких кандидатів, тоді епископ сам іменує угроруського духовника для дотичної парохії.

Епископ ґарантує в повній основі з тим додатком, що конкурс оголошує консисторія.

4. Дякоучителя вибирає парохія, а епископ його затверджує.

Епископ змінив сю точку так: Дякоучителя вибирає парохія і комітет, але сей дякоучитель мусить мати дипльому, видану дотичною комісією.

5. Язик церковноруський (старославянський) має бути строго задержаний в богослуженях. Також в повній чистоті має бути задержаний оріґінальний грецький обряд; до него не вільно нїщо додати анї відняти.

Епископ ґарантує в повній основі.

6. Молитвенники можна видавати лише в церковноруськім (старославянськім) язиці; на всякий случай забороняє ся видаване для угорських Русинів молитвенників на нарічю з фонетикою галицькою або якоюнебудь иншою.

Епископ ґарантує в повній основі.

7. Всі шкільні підручники для угроруських парохіяльних шкіл буде видавати ся єдино виключно лише на язиці угроруськім з етимольоґічною правописию. При кождій парохіяльній школі має бути окрема шкільна рада, в склад якої входять: духовник, дякоучитель і кількох членів з поміж парохіян, вибраних на річнім церковнім мітінґу парохіянами.

Епископ ґарантує в повній основі.

8. Річні церковні рахунки мають бути що року предложені Церковною Радою на звичайнім церковнім річнім мітінґу, а відтак післані епископови до затвердженя.

Епископ ґарантує в повній основі.

9. Для епископа і для ріжних церковних фондів має бути установлена одна відповідна квота, котру відтак розложить ся сорозмірно на всі парохії.

Епископ ґарантує в повній основі.

10. Для висшого професіонального образованя угроруської молодіжи має заложити ся окрема угроруська висша школа з інтернатом, обнимаюча духовну і дякоучительську семінарію. Ся школа буде стояти під головною управою епископа з доданою йому до помочи Шкільною Радою, котрої членами будуть духовні і сьвітські люди, яких епископ заіменує зпоміж угорських Русинів. Сьвітськими членами мають бути передовсім предсідателї всіх тих угроруських орґанізацій, котрі будуть матеріяльно підпомагати сей угроруський інститут.

Епископ ґарантує і сю точку з тою зміною, що він сам постарає ся о духовний і дякоучительський семінар, сам їх заложить, і вони будуть находити ся під прямим надзором і властию епископа. В них буде узгляднене угроруське нарічє і все, що угроруське.

11. Для управи всякими церковними (дієцезальними) фондами має утворити ся Нардзираюча Комісія, котрої членами будуть духовні і сьвітські люди, іменовані епископом. Сьвітськими членами мають бути передовсім предсідателї всіх тих орґанізацій, котрі матеріяльно (грошево) причинять ся до тих фондів. Ся Комісія має під проводом епископа відбувати що року мітінґ.

Епископ ґарантує в повній основі.

12. Епископ має співділати в стараню, щоби угорські Русини мали свого окремого епископа, а галицькі свого. Поки се наступить, для угорських Русинів має бути іменований окремий ґенеральний вікарій.

Епископ ґарантує се жаданє з тою поправкою, щоби замість слів: „щоби угорські Русини мали свого окремого епископа, а галицькі свого" — приняти: „щоби угорські Русини мали і другого епископа".

13. В тих місцевостях, де є дві угроруські парохії, а не можуть добре їстнувати, належить їх получити в одну парохію.

Епископ ґарантує з тим додатком: „о се має постарати ся епископ".

14. В тих місцевостях, де нарід хоче з'орґанізувати ся і будувати церкву, можна лише одну церкву, одну парохію з'орґанізувати і то після числа даних парохіян, т. зн. коли є більша часть парохіян угроруських, то парохія має бути угроруська, а коли більша часть парохіян галицьких — то галицька.

Епископ ґарантує в повній основі.

15. Коли більша часть парохіян жадає усуненя духовника, епископ для загального спокою повинен його перенести. Рівнож просить ся епископа, щоби духовника не переносив з парохії без ніякої важної причини, а так само і дякоучителя.

Епископ ґарантує те жаданє з пропущенєм слів: „а так само і дякоучителя".

Скрім наведених висше 15 точок епископ додав від себе ще отсю:

16. На угроруські парохії має епископ надавати духовника і дякоучителя лише з угроруської сторони.

Висше наведені жаданя і ґарантії конґрес відкинув 128 голосами проти 56. Натомість приняв і ухвалив жаданя, які містять ся в слідуючих 32 ухвалах:

1. Церква і церковний маєток має бути записаний після чартеру на конґреґацію.

2. Церковний уряд має бути вибраний із тростісів після чартеру; кураторів і колєкторів, а то предсідателя, секретаря фінансового, секретаря рекордового і касієра вибирає ся з поміж тростісів.

3. Для угроруських парохій може бути вибраний і потверджений через епископа лише угроруський або від угроруських родичів походячий духовник і дякоучитель.

4. Вибір духовника переводить ся в слідуючий спосіб:

а) Опорожнена або новозорґанізована парохія предкладає 3 кандидатів з котрих епископ має затвердити первого кандидата, коли проти него нема якоїсь канонічної або иншої важної перепони.

б) Коли епископ проти першого кандидата має якусь важну причину, тоді має затвердити одного з двох останних кандидатів.

в) Коли епископ проти всїх трох кандидатів мав би важні причини, задля яких не міг би анї одного з них затвердити, тоді парохія ставить нових 3 кандидатів, а епископ затверджує в спосіб поданий повисше під а) і б).

г) Коли парохія не ставить від себе ніяких кандидатів, тоді епископ іменує кандидата, предложеного ґен. вікарієм, але лише духовника угроруського.

5. Коли парохія мала би проти духовника велику і важну причину, має епископ вислати комітет, зложений з 3 угроруських членів, т. зн. що в угроруських справах як церковних так сьвітських не можуть переводити доходженя Галичани або Україн́ці.

6. Колиж сей комітет не є в спромирним способом полагодити непорозуміне, або коли парохіяни сего зажадають, має відбути ся церковний т. зн. парохіяльний мітінґ, на котрім має проводити один член сего комітету і перший урядник (цивільний) парохії. Ухвали такого мітінґу має епископ приняти і затвердити.

7. На парохіяльнім мітінґу мають право промовляти і голосувати лише ті парохіяни, котрі стало платять парохіяльні належитости і можуть се доказати, а крім сего, коли відбули великодну сповідь.

8. Дякоучителя вибирає парохія, а потверджує його епископ.

9. Належить вибирати дипльомованих дякоучителів, коли се є можливе. Однак ті дякоучителї, що два роки вже працюють як дякоучителї, не будуть усунені з тої причини, що не мають дипльоми.

10. Всї церковні богослуженя мають відправляти ся в дотеперішнім язиці і по дотеперішнім звичаю; сьв. Тайни мають бути уділювані в спосіб, якого уживає ся досі в угроруських церквах восточного обряду, і ніякі звичаї латиньского обряду, з котрих галицька гр.-кат. церква вже много собі присвоїла, як не були уживані в минувшині, так не будуть уживані і в будучности.

11. Церковні школи мають мати угроруський характер і в них має ся учити етимольоґічного русского язика (?! — Ред.) і правописи.

12. В церковних угроруських читальнях вільно уживати тілько ті книжки, що друковані етимольоґічною правописию.

13. Молитвенники, уживані в угроруських церквах і шкільні підручники, уживані в угроруських школах, мають бути друковані виключно правописию етимольоґічною.

14. Річні церковні рахунки має ся кождого року післати до потвердженя епископови.

15. Має ся заложити угроруську висшу школу. Ся школа має бути під наглядом епископа і комітету, зложеного з духовних і сьвітських угорських Русинів.

16. Комітет складає ся з 3 членів духовних і 3 сьвітських; духовних членів вибирають духовники, а сьвітських членів — парохії і то на 3 роки.

17. Коли би висшу школу підпомагали угорські і галицькі парохії, то вплив і нагляд над нею має бути розділений поміж них відповідно до суми, якою сю школу підпомагають.

18. В тій цїли має ся основувати комітет, зложений з духовних і сьвітських людий, а вибраний в спосіб поданий під 16.

19. В місцевостях, де є дві угроруські церкви, котрі не можуть самостійно їстнувати, належить обі церкви злучити в одну парохію, але тілько під тим услівєм, що парохіяни обох церков на се добровільно згодять ся.

20. Коли в якімсь місци орґанізує ся парохію, то нова парохія повинна мати характер відповідно до більшости членів, т. зн. коли є більшість угроруських парохіян, то парохія має бути угроруська, а коли більшість галицьких парохіян — то галицькоруська.

21. Буля „Ea Semper" має бути знесена у всїх точках. Сьв. Тайни, як: миропомазане, супружество і сьвященьство має уділяти ся в спосіб і після приписів, уживаних в угроруськім краю від часу приняття Унії; епископ має приймати жонатих духовників, приходячих і старого краю; епископ має висьвячувати і жонатих кандидатів на гр.-кат. угроруських духовників.

(Конець на стор. 7-ій).

Хто бреше?

В 49 числї нашої часописи з дня 4 грудня с. р. помістили ми новинку про перехід 200 угроруських родин в Джерзи Сіти, Н. Дж., на православіє. Як причину подали ми певмісне поступоване епископа Ортинського, котрий інтерес греко-католицької церкви жертвує для приватного „бізнесу" джерзисітського каноніка о. Улицького.

Нам і на гадку не прийшло би займати ся дальше сею справою; є се справа чисто церковна і як така мало нас може обходити. Впрочім не наше діло, чи угорські Русини будуть держати ся гр.-католицької чи православної церкви. Коли ми про се згадували, мали ми на цїли звернути увагу нашого духовеньства, а зглядно нашої церковної єрархії, щоби замість тратити час і енерґію на непотрібну борбу з „безконфесійниками", пантрувала і сповняла свої обовязки та не виставляла себе на осуд і сьміх перед цїлим сьвітом.

Але наші „приятелї", замість пізнати і поправити свої блуди, старають ся брехнею і клеветами очистити свої діла а підкопати повагу нашої часописи, котра нїколи не подає фактів, основно не провірених. В 49 числї „Rusina" з 11 грудня помістили вони статю під заг.: „Як воюєт „Свобода" — брехнею".

В тій статї редакція „Rusina", покликуючи ся на інформації від церковних і сьвітських людий в Джерзи Сіти (читай: о. Улицького — Ред.) закидує нашій часописи невірне і неправдиве представленє сеї справи. А іменно подає ось які „провірені" точки (подаємо їх для лїпшого зрозуміня читачів нашою мовою):

1. Всїх угорських греко-католиків Русинів в Джерзи Сіти, Н. Дж., не було і нема більше як 40 фамілїй;

2. З тих 40 фамілїй перейшло на російську шизму ледви 10 фамілїй, прочі остали вірними греко-католиками;

3. Ті, що перейшли на шизму, властиво греко-катол., але незалежні — індепенденти — злучені з виклятим Волощуком;

4. Причиною їх шизми не є о. Улицький, місцевий парох-канонік, нї Преосьв. Владика Сотер, але як раз ті, що були і є при „Свободї" і т. д.

Оттакі то близині інформації подає редакція „Rusina".

Після інформацій, засягнених нами від людий, що управляють новоосновною православною парохією, справа представляєть ся так:

Угроруські греко-католики, що мешкають на передмістю Джерзи Сіти, Lafayette, задумали з'орґанізувати свою самостійну парохію, а то з тої причини, що було їм за далеко ходити до церкви на Sussex St. і посилати там свої дїти до школи. В тій цїли закупили вони на церкву в місяци липни дім вартости 4.500.00 дол. при Вайтон Ст. ч. 381. Церква носить імя сьв. Івана Христителя. З разу доїздив до них о. Волощук кождої другої недїлї і побирав за се 80 дол. місячної винагороди.

Колиж нарід не сподобав собі о. Волощука за те, що він не мав ніякої юрисдикції, звернули ся тростіси до угроруського духовника, о. Яцковича в Скрентонї, з просьбою, щоби вставив ся за ними у епископа Ортинського і доломіг їм вистарати ся окремого сьвященика.

В тій цїли удала ся до о. Яцковича депутація (Василь Сембер і Джан Архи). О. Яцкович приобіцяв їм свою поміч, запевняючи, що вкоротцї дасть їм відповідь. Коли до тижня відповіди від о. Яцковича не було, куратори віднесли ся до него телєґрафічно. Не маючи і на се ніякої відповіди, просили його телефонічно, щоби приїхав на їх кошт на парохіяльний мітінґ і справу на місци розглянув. О. Яцкович справдї обіцяв приїхати на сей мітінґ, але не приїхав.

Тодї комітет, в склад котрого війшли Мих. Мраз і Павло Пунько, удав ся до Філядельфії. Депутація не застала епископа дома, а секретар епископської канцелярії порадив їй, щоби старала ся з епископом поговорити в тій справі в Джерзи Сіти, де незабавом має відбути ся церковна місія, в якій сам епископ возьме участь.

Підчас джерзисітської місії удав ся комітет (Павло Пунько, Михайло Мраз і Джан Архи) до епископа, але о. Улицький не допустив сеї депутації перед лице епископа, кажучи, що тут не місце на се; нехай їдуть до Філядельфії, коли мають до епископа якусь справу.

Дня 13 падолиста с. р. удав ся комітет з 3 членів (Василь Сембер, Джан Архи і Георгій Петро) до Філядельфії. Еп. Ортинський, який був тодї занятий на нарадах новоіменованих каноніків, сказав відпоручникам отсї слова: „Почекайте, я розгляну близше вашу справу і до десяти днїв дам вам відповідь".

Десятого дня прийшло з епископської канцелярії на руки висше згаданого комітету письмо, яке тут наводимо в цїлости і без ніяких змін:

Bishop Chancery Office
816 N. Franklin St.
Philadelphia, Pa., November 20th, 13.

Slava Isusu Chrystu!

Prosby Wirnykow z Jersey City, N. J., o duchovnika Jich Preosvjaschenstvo Vladyka ne možut vysluchaty: a to pro toju pričynu:

Hala, w kotory konchajetsia Chvala Boža, lem tolko o 15 minut drahy oddalena od cerkvi na Sussex St. i ta hala jest zainkorporovana pod menom „independent Church" ush v korty. Jako takoy ne možno priaty do katolickoji cerkvi. A eztó narod rozumiet i duchovnika z Galičvi, to svidčit, že u Vas končit Bohosluženie Voloschuk. pro tri misjaci duchovnik Galicyjsky. Ktomu nay narod porozumietsia z duchovnikom na Sussex St., a tot duchovnik Was primet wo svojim farnost. Pro ti važni dila, ne možna dozwolity, čtobi w Jersey City bulo dvi Cerkvi i dlja toho poručame, čtobi narod zkapchavsja vo edno s farnostiju na Sussex St. i wspilnymi silami podderžaw i cerkov i školu na Chvalu Bohu i dobra naroda.

Dano Episkopskoi Kanceljarii na Rospoijaženie Jich Preosv. Vladiky.

(Печать).

Bas. Stetzyak, Sekretary.

P. S. Halu treba sprodaty, Bohuslužienie ne možno tam končyty.

Заведені в своїх надіях, відбули парохіяни нараду, що їм дальше робити. По довгій дискусії ухвалили удати ся до місцевого православного сьвященика, о. Червінського (наслїдника о. Коханика). Тут представили йому цїлу справу, просячи його, внеднати для них авдієнцію у еп. Плятона. На другий день удав ся один з тростеісів разом з о. Червінським до Ню Йорку до еп. Плятона і вручив йому „діл". Еп. Плятон обіцяв сповнити жаданя парохіян і виделеґував до тимчасової відправи богослуженя (на суботу і недїлю) о. Коханика, а в четвер слїдуючого тижня надав їм окремого пароха в особі сьвященика, о. Дмитра Хотовицького.

Так маєть ся справа з основанєм нової (вже другої з ряду) православної парохії в Джерзи Сіти. З віродостойного жерела довідуємо ся, що до сеї церкви належить 190 фамілїй (в тім 150 угроруських а 40 мадярських) і 175 самотних. До тепер заплатили 700 дол. за реальність (ренту мають сплачувати в тримісячних ратах по 150 дол.), 700 дол. за внутрішнє уряджене церкви та церковні прибори, а поверх 400 дол. контувало уряджене парохіяльного дому для сьвященика.

Подаючи усї повисші факти до публичного відома, лишаємо відповідь на поставлене в заголовку питане самим читачам, а евентуально і дуже добре „поінформованому" в тій справі пітсбурському „Rusin-ови".

„Посрамленіє" Еп. Ортинського.

Що епископ Ортинський положенєм „атачменту" на католицьку друкарню в Ню Брітен, Конн., і замкненєм тоїж мав тільки одну цїль на оцї — знищити друкарню і покарати непослушну Спілку, доказом сего той незбитий факт, що наслїдком внесеного Спілкою протесту проти того, висший стейтовий суд в Гартфорд, Конн., на розправі, що відбула ся 16. с. м., узнав домаганя епископа Ортинського за неоправдані, приказуючи рівночасно шерифови зняти „атачмент" з друкарнї. Так отже в вівторок дня 16. с. м., о год. 3-ій пополудни, на приказ суду знято „атачмент" з католицької друкарнї в Ню Брітен. Так отже протестантський суд гамує загорілість католицького епископа. Так отже той сам суд вчить того самого католицького епископа розуму і катехизму, пригадуючи йому, що одним з семи гріхів головних є лакімство. Так отже цивільна власть приневолила спинити бодай троха власть духовну, виказуючи рівночасно як на долони, що „сила і власть" самостійного епископа не така страшна і велика, як се собі в своїй імаґінації уявляє самостійний епископ Ортинський!

А дальше, той сам факт, що суд приказав зняти „атачмент", мотивуючи своє рішенє тим, що сама реальність і проперти Спілки, після судової оцінки аж надто вистарчають на забезпеченє претенсій епископа, бє як найбільш болючо по лици о. каноніка Улицького з Джерзи Сіти, який в нїкчемний спосіб, сьвідомо і безличио ширить брехливі вісти, будьто би друкарня Спілки вже передше була зафантована і обложена „атачментом" задля претенсій инших віриителїв, а епископ тільки причинив ся, тільки — мовляв — так собі з „ласки" положив „атачмент"...

Таж відомо всїм, що до часу положеня „атачменту" епископом, с. є. до дня 9. с. м. друкарня Спілки була в повнім руху і часопись „Америка", що друкує ся в сїй друкарни, виходила як найточнїйше, що булоб неможливе, колиб друкарня була вже давнїйше обложена „атачментами". Таж на три днї перед замкненєм друкарнї, в днях 5 і 6 с. м. був сам канонїк Улицький в своїй власній особі в сїй друкарни і бачив на власні очи, що друкарня функціонувала зовсїм правильно, хоч, що правда, не друкувала „небесного листка" для джерзисітського каноніка.

І чиж з розширюваня в той спосіб і таких вісток не виходить знова на верх, як олива, що задушевним бажанєм джерзисітського каноніка було і є — псути Спілцї бізнес і нищити її тільки на се, щоб вдоволити свої зьвірячі інстинкти, щоб наситити жажду пімсти, щоб добитись слави — бодай Герострата.

О, який же ти нужденний, джерзисітський фарисею!

В попередній своїй дописи згадав я, що наслїдком замкненя католицької друкарнї епископом Ортинським повстало між народом обуренє і огірченє, — нинїж для ілюстрації правдивости висше згаданих слів наведу факт, що зайшов тут на місци. В Ню Брітен є около 60—70 родин угорських Русинів, які мають свою власну церков. Церков сю мали вони намір, як сего домагав ся епископ Ортинський, записати на власність епископа, подібно як инші громади се зробили; колиж одначе побачили, як безпощадно поступив він з католицькою друкарнею, так сего перелякали ся, що на днях скликали вони мітінґ, на якім ухвалили церков свою продати, а самі перейти на царславіє, бо боять ся, щоб епископ не зробив з їх церквою так само, як зробив з католицькою друкарнею. Так то нарід слушно почипає непокоїти ся о свої церкви.

Той сам католик.

Заслуги джерзисітського каноніка.

Джерзисітський канонїк прибув до Америки в цьвітни 1903 року і був тодї звичайним руським попом, чи там пак „бувшим прокуратором руської церкви в Римі". Під напором своїх ідейних товаришів брав спершу доволї живу участь в справах народних, але на народнім поли зробив дуже небогато, бо мав завсїгди звичай дивити ся більше в гору нїж в долину... На всенароднім вічу в Йонкерс, Н. Й. (дня 26. падолиста 1903), виголосив обширний реферат в справах церковних, в якім **затанував дуже остро** (гл. 49 ч. „Свободи" з 3. грудня 1903) **Апостольську Столицю в Римі і айришських біскупів в Америці.** В кілька лїт після того змив з себе пятно „попика радикала", бо підчас процесу джерзисітської парохії з епископом Ортинським назвав себе публично **римо-католицьким ксьондзом грецького обряду** (sic!).

На своїй першій парохії в Ансонії, Конн., не придбав слави анї собі анї своїм парохіянам. Люди не мали до него великого „набоженьства", тож він посьвятив їм в послїдне паски (розуміє ть ся не за дурно!) і лишив їх на ласку божу... На сам Великдень „невдячні фолькп" остали ся без церковного богослуженя і мусїли постити...

Не мав він ніякої симпатії у народа і на становищи сотрудника в Ню Йорку. Своєю безоглядністю і впертістю довів до того, що стратив місце сам і потягнув ще за собою свого улюбленого всїми пароха.

На самостійній парохії в Джерзи Сіти інтересував ся з початку народними справами (бодай про людське око), але відтак плюнув народови в лице і почав робити тільки те, що йому самому захотїло ся. Люди зненавидїли його, жінки бештали публично на улици, а він ще пхав ся під кулак, говорячи: „Бийте мене, бийте! Я готов стати мучеником за церков Христову!" Люди його не били, бо не хотїли робити з него мученика... А він кап[illegible] нарід в церкві, визивав поодиноких громадян поіменно і ширив царство боже — як він любить казати — в Дзежи... Через него та „Дзежа", колись велика і славна, зійшла прямо на пси і стала відстрашаючим примірoм для всїх руських громад в Америцї. Кілько тут, в тій нещасній нашій кольонії повлило гірких хлопських сліз, кілько гроша пішло чортови в зуби, кілько проклонів посипало ся на голову бувшого римського прокуратора, кілько людий знївечило ся — сего і на воловій скірі не списав би! А новоупеченому канонїкови байдуже!... Він дав при сьвідках слово чести, що покине добровільно нещасну джерзисітську парохію, як тільки процес скінчить ся. Процес скінчив ся. Громадяни справу виграли і самі пустили його до церкви, щоб не товк ся з своїми богослуженями десь-там по айришських порах. Єґомосць церкву взяв, але свойого слова чести не додержав! Сидить з тій церкві й до нинї і від часу до часу кидає з проповідницї церковні анатеми на неповинних людий. Коли побачив, що ті його церковні клятви не мають ніякого успіха, що Бог не палить сірчаним огнем нелюбих йому „фольків" — взяв ся на инший спосіб: посилає довірених людий до місцевих урядників „Союза" і каже їм мати ся на осторозї, бо він скличе на них конвенцію, а конвенція nажене їх на чотири вітри!...

Та лишім уже сего „примірного" слугу божу його власній судьбі! Ми і так робимо йому за богато чести!

А пощо ми отсе все написали? — спитаєте. А написали ми се на те, щоби сьвіт знав, за що, за які заслуги бувший „прокуратор руської церкви в Римі" і теперішний „римо-католицький ксьондз грецького обряду" зістав греко-католицьким канонїком!

Під осуд народа.

У сторокраєвім дневнику „Дїло" можна иноді подибати дуже цікаві статї, що мають спільну назву: „Соромна рубрика". У тій „соромній рубрицї" друкують ся імена тих людий, що в якийнебудь спосіб спроневірюють ся народній справі і загальним народним кличам та постулятам. Опублїковані в „соромній рубрицї" одиницї, враз із своїми протинародними вчинками, стають в очах нашого загалу простими „хрунями" і через те вони сеї рубрики боять ся як огню!

І у нас зайшла потреба сотворити подібну „соромну рубрику". Найшли ся на нашій американській Руси одиницї, котрим не подобаєть ся народна полїтика Руського Народного Союза, і вони намагають ся сей Союз знищити. Про се була вже нераз мова в „Свободї" і наші читачі не потребують в тій справі ніяких пояснень. Ми тільки скажемо, що до отвореня сеї соромної рубрики, якій ми даємо заголовок „Під осуд народа", приневолюють нас сумні обставини, а враз з тим невідклична конечність — боронити добро народа перед його ворогами.

Робимо се не з утїхою і не зі злоби, а з простого почутя свого обовязку. Хоч сей обовязок дуже немилий, дуже прикрий і болючий, але ми його сповнити **мусимо**, бо такі тепер часи настали... Не треба думати, що ся рубрика має служити поодиноким нашим громадянам на те, щоби вони робили у нїй свої особисті порахунки з нелюбими собі людьми. Нї! Се має бути рубрика як найбільш обєктивна і нікому не вільно пхати тут своїх особистих справ! Тут мають ся подавати імена і вчинки тих людий, що шкодять справам народним взагалї. Через те ми просимо і заклинаємо наших дописувателїв, щоб вони, доносячи нам про народних кирпинників, писали **саму лише чистісіньку правду без ніяких своїх додатків!** Навідворот, просимо умильно тих людий, яких імена знайдуть ся в отсїй рубрицї, щоб дотичні факти спростували, коли вони взагалї спростувати дадуть ся...

Ще раз кажемо: пишіть чисту **правду** і не руководьте ся у своїх дописях чи спростованях ніякими особистими мотивами! Нарід бажає пізнати **правду**, а не брехню, бо тільки **правдою** дадуть ся заблуднї навести на просту дорогу!

А ще одно. Доносити нам про всїх народних кирпинників — се обовязок кождого сьвідомого громадянина! Називаємо злодієм не тільки сю людину, що краде чуже добро, але і сю, що бачить злодія при „роботї", а не чинить з того відповідного ужитку! — розумієте? Отже „хрунем" називаєть ся не тільки той, що „хрунить", але і той, що роботї „хруня" не протидїлає, або збуває чиєсь „хрунївство" мовчанкою!

Тепер приступаємо до властивої річи і подаємо під осуд нашої суспільности отсї імена і факти:

о. Василь Турула, гр.-кат. парох в Вунсокет, Р. Ай., на парохіяльнім бали дня 27. падолиста 1913 намовив кількох людий заснувати нове місцеве братство на те, „щоби знищити стару партію"... Се братство заснував він дня 7. грудня с. р., дав йому назву „Сьвята Родина" і записав до „Провидїня". Він по тихоньки нищить Р. Н. Союз, а нарід з того дуже невдоволений.

о. Олександер Ротко, гр.-кат. парох в Карнеґі, Па., виступив на мітінґу місцевого Бр. сьв. Петра і Павла, від. 55. Р. Н. С. (дня 14. грудня 1913), проти редактора „Свободи", очорнював його перед членами і намовляв членів вносити до Гол. Уряду Р. Н. Союза протести проти редактора і проти помінцуваних у „Свободї" статий п. н. „Хто викликує борбу?"

о. Михайло Паздрій, гр.-кат. парох в Шікаґо, Ілл., на проповіди дня 14. грудня 1913 (зараз по місії) зачав кричати, щоби члени Р. Н. Союза протестували проти редактора „Свободи" і проти Гол. Уряду Р. Н. Союза.

о. Алексaндер Улицький, консисторіяльний канонїк, предсїдатель „Провидїня" і гр.-кат. парох в Джерзи Сіти, Н. Дж., заложив відділ „Провидїня" і притягає до него людий зі шкодою для Р. Н. Союза. Майже на кождій своїй проповіди нападає поіменно на урядників Р. Н. Союза і підкопує їх повагу в очах народа.

При нагодї сьвят Різдва Христ. і Нового Року

обовязком кождого сьвідомого Русина є зложити свій Різдвяний і Новорічний дарунок

Колядуйте і збирайте підчас всяких забав як в своїй хатї, так і на гостинї жертви

для „Рідної Школи" в Старім Краю!

Родимцї! Памятайте, що Ваші Різдвяні і Новорічні жертви — се шкільний фонд, який „Рідна Школа" буде хіснуватись через слїдуючий новий рік. Чим більше жертвуєте, тим вона краще буде розвиватись для добра нашого народа і молодого поколїня. Памятайте, що в школї наша будучність!

Веселих Сьвят і щасливого Нового Року!

„РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНЇ.

Зібрані жертви приймає ред. „Свободи" і радо відешле їх у призначене жертводавцями місце.

Спеціяльне предложене на Сьвята!

Лиш в сім місяци продаемо фонографи по половині їх звичайної ціни.

$75 ФОНОҐРАФ за $40
$40 ФОНОҐРАФ за $20
$60 ФОНОҐРАФ за $29

Ми можемо продавати фонографи дешевше від других, позаяк ми самі єсьмо фабрикантами. З кождим фонографом даємо даром рекорди, які можете собі вибрати довільно з нашого великого катальоґа. Також даємо на тримісячну пробу і письменну ґварантію на 10 літ.

Ми висилаємо наші фоноґрафи по цілім сьвіті на місячні сплати по $1.00.

Щадіть свої гроші і купуйте тепер.

Пишіть до нас по руськи і ми пішлемо Вам сейчас цілком даром наш гарний ілюстрований катальоґ, який Вам обяснить все у Вашій рідній мові.

Royal Phonograph Co., 91 E 4th St., Dep. H. NEW YORK, N. Y.

ПРИВАТНИЙ РУСЬКИЙ ШПИТАЛЬ В НЮ ЙОРКУ

спеціяліста-хірурга

Д-ра ІВАНА ШМІТА

ПЕРЕВОДИТЬ СЯ ОПЕРАЦІЇ УШЕЙ, НОСА І ГОРЛА.

Лічить неплодність.

Принимає поліжниць.

Оперує всякого рода нарости на тілі, витинає сліпу кишку і лічить недуги міхура, жолудка, нирок і всякі женські недуги.

Години приниманя: 11—2 і 6—8. В неділі і сьвята від 9 рано до 3 пол.

ТЕЛЕФОН: ORCHARD 5237.

304 E. 14 St., Near 2nd Ave., New York.

Др. Шміт є Русин, говорить рідним язиком, син Івана Шміта, руського банкира в Маганой Сіти, Па. Доктор многих руських Товариств і Братств. Має обширну лікарську практику.

Навіть ще 5. січня 1914. року надані у мене гроші до ТЕЛЕҐРАФІЧНОЇ ВИСИЛКИ будуть на СЬВЯТИЙ ВЕЧЕР виплачені в краю!

Слухайте! На гроші, які я отримую одного дня до висилки ТЕЛЕҐРАФІЧНОЇ, доставляю висилаючому до чотирнайцяти днів посьвідку ц. і к. УРЯДУ ПОЧТОВОГО в ОДЕРБЕРҐУ на ШЛЕСКУ, що гроші були ДНЯ НАСТУПНОГО, по моїм вислачю, віддані почт. до дальшої пересилки.

Лише за 50 цнт. до звичайної оплати яку Ся при звичайній висилці дасте СКОРОЧУЮ ЧАС ДОСТАВИ В КРАЮ О ЦІЛИХ 2 ТИЖНІ, КОЛИ НЕ БІЛЬШЕ. — Уважайте на мій адрес:

ІВАН НЕМЕТ

б. заступник ц. і к. КОНЗУЛЯ

457 WASHINGTON ST., NEW YORK, N. Y.

По шифкарти — в справах нотаріяльних приходіть до мене, а переконаєтесь що на Ваше довіре заслугую. 13—52

УВАЖАЙТЕ НА ОЧИ ВАШИХ ДІТИЙ.

Найліпше уживати при читаню лямпу **RAYO**. Вона дає сьвітло чисте, миле і рівне. При нім не напружуєсь очий.

RAYO лямпи суть зроблені з найліпшого матеріялу. Вони суть сильні, оказалі і тревалі на довгі роки. Вони садоблюють також Ваші кімнати. Засьвічуєсь без знимани скла і умбри. Кніт змінюєсь без труду.

RAYO лямпи коштують мало, але не купите ліпшої за всяку ціну.

В кождім шторі продають лямпи RAYO. Жадайте, щоб Вам дали оглянути.

Standard Oil Company

Paterson (New Jersey) Trenton
Jersey City NEWARK Camden

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ

для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

ДО ХОРИХ РУСИНІВ

У ВСІХ ЗАКУТИНАХ СПОЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Відомий специяліст зі Старого краю Д-р. Гогенберґ поручає усім недужим Русинам, так мужчинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

Кождий терплячий отримає від Д-ра Гогенберґа щиру і чесну раду цілковито даром, а хтонебудь піддасть ся його незрівнаній куриції, може в цілою певностю числити на відзискане здоровля.

Д-р. ГОГЕНБЕРҐ спорджає для своїх пацієнтів всякі ліки особисто, у своїм лябораторіюм, длятого сї медицини ділають успішно і радикально, а за їх хосенну поміч він ручить.

Д-р. ГОГЕНБЕРҐ посідаючи всякі здібности лікарські, на які лиш найновійша лікарська наука може здобутись, як також зі згляду на свій довголітний досьвід, уважає за підповідне прийти в поміч терплячій людскости і розголосити широко свое імя, щоби кождий Русин знав, де має звернутись на случай недуги.

Д-р. ГОГЕНБЕРҐ виконує всякі найтруднійші операції при асистенції славного хірурґа з Відня, особливо пропуклини, а для докладного провірена внутрішних недуг уживає неомильних проміний Рентґена. Всякі слабости мужеські секретні і заразливі лічить ґрунтовно славним средством професора Ерліха, званим „606".

Задля браку місця неможливим є помістити великої скількости листів з подяками, які щоденно надходять від цілковито вилічених пацієнтів д-ра ГОГЕНБЕРҐА.

Нехай кождий Русин, а навіть і ті, котрих другі лікарі не вилічили а вже утратили надію на відзискане здоровля, удадуть ся сейчас особисто або листовно по чесну і безплатну пораду залучаючи почтові марки до:

Dr. B. HOHENBERG,

304 2nd Ave. (межи 17th & 18th Sts). New York, N. Y.

Години офісові: від 8-ої рано до 8-ої вечером. 52—53

ПОШУКУЄСЬ АҐЕНТІВ.

Можете прийти до великих гроший, розпродуючи нозопатентований прилад до запалюваня циґар і циґареток. Кождий купить його від Вас. Ся запальничка є дуже практична і грубо нікльована. Наші аґенти продають їх по 50 цнт. Пришліть нам 20 цнт. марками, а ми Вам вишлемо одну на оказ.

H. Hoffman & Co.
237 E. 12th St.
New York, N. Y.

Проч з бритвами!

Наш порошок усуває сейчас волосє з твари, бороди і де би не було, без жадного болю, не лишаючи жадних слїдів по собі. Висилаємо пачку того порошку за 1 долар, пробні дози за 50 центів. Пришліть 1 долар через моней ордер або в реджістрованім листі або почтовими марками, а ми сейчас вишлемо порошок з поясненем, як його уживати. 48—

Адреса:

Dr. BELLIN'S CO.,
55 DELANCY ST., NEW YORK.

Потреба аґентів.

На 3 місяці проби!

Хто тілько напише до нас, тому пішлемо на три місяці на пробу гарний ґрамофон ґарантований письменною ґарантією, враз з 32 руськими піснями ріжних мельодій, які собі самі виберете.

Платити будете по пробі если будете цілком вдоволені.

Пишіть по катальоґ ґрамофонів і рекордів і по близші інформації до одинокої русько-християнської, знаної з своєї чесноти фірми:

Liberty Commercial Co.

233 E. 14 Street, Dep. S. New York, N. Y.

Д-ра Ріхтера Pain-Expeller

Усуває всякі болї як: ревматизм, подаґру і невральґію. Є помічним средством проти паралїжу суставів і мускулів, як також на звихненя і легкі рани. Скоро усуває перехолоду, інфлюенцу і болї горла. Запобігає запаленю легких, усуває докучливі болї груди, голови і зубів.

Чотири до пять крапель до одної склянки води дасть Вам знаменитий лік проти всяких долегливостий горла.

Уживаючи стало 4 краплї до одної шклянки води, усунете корчі жолудкові і зле травлене.

Сей правдивий лік находить ся тільки в такій коробці, яка тут представлена.

Вистерігайтесь численних наслїдувань.

25 і 50 цнт. бутелька у всїх аптиках.

F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington St., New York, N. Y.

На 3 місяці безплатної проби!

Даром 40 найкращих сьпіванок!

10 лїтна порука на письмі!

Даємо до нашої чудесної „INTERNATIONAL" говорячої машини ч. 5 за $1.00 місячної виплати. Не лякаємо ся вислати Вам наш фонограф на 3 місяці безплатної проби, понеже він є найлїпшою машиною на торгу.

10.000 руських рекордів всегда на складі.

Пишіть еще нині по цінник і услівя! 45—

Найбільший „барген", якого ще не бувало!

INTERNATIONAL PHONOGRAPH CO.
196 E. Houston St., New York.
ІВАН РУДЕНСЬКИЙ, завідатель.

S. DATTNER

С. Датнер з Ню Йорку, знаний як один зі знаменитих польських писателів і загально відомий серед славянських націй в цїлих Сполучених Державах як щирий патріот, поручає всім „HASSAN" циґаретки. П. Датнер, який є також визначним банкиром, говорить:

„HASSAN" циґаретки після моєї гадки суть знамениті. Вони суть також дешеві. Вдоволяючий запах і легкість сих циґареток є не до порівнаня — навіть з найдорожшими циґаретками. Я все поручаю сї циґаретки своїм краянам".

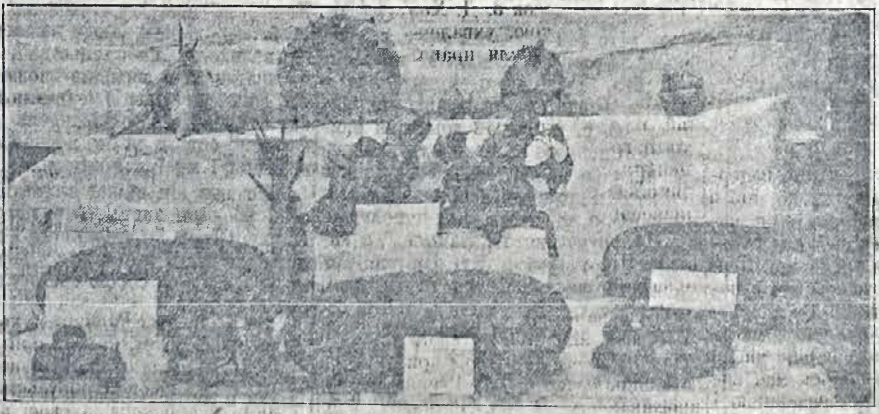

5¢

„THE STANDARD OF AMERICA".

НЕ ПОРА ЧУЖИМ СЛУЖИТИ!

Не хочете служити другим і працювати на ненаситних капіталістів, то станьте своїм власним паном, у своїй власній хатї. Се Вам зробити дуже легко, бо за 400 долярів, і то на догідних сплатах, дістанете у нас цїлу 5-акрову фарму. З тої фарми можна викроїти 90 лотів величини 100x25. Хто платить умовлену суму відразу, дістає 5% опусту. Хто заплатить першу рату і після того умре, його спадкоємцї дістають готовий „дїд" в руки без ніякої доплати! Наші фарми положені коло гарного міста Мілвіл, Н. Дж., 5 мінут їзди стрітнарою. Вже близько 300 руських фамілій закупили у нас землї, а нові купцї заєдно прибувають! За який місяць два цїна наших фарм підскочить значно в гору, а хто пізнїйше прийде, то сам собі пожалує. Не чекайте, Родимці, аж земля подорожіє, але купуйте її сейчас! Найлїпше оглянути наші фарми на місци і запитати других людий, що вони варті. Наша руська кольонїя в Мілвіл розвиває ся дуже гарно і тепер має там отворити ся осібна почта.

Фармерські продукти на вистові в Мілвіл, що відбула ся на початку осени 1913 року. Ось які гарні річи родять ся на землях в околиці Мілвіл і руської кольонії!

УВАГА: Для вигоди наших кольоністів ми отворили головний офіс у самім Мілвіл, а філія лишаєть ся в Філядельфії:

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
476—478 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

Адреса у Мілвіл така:

THE EUROPEAN COLONIZATION COMPANY, Millville Trust Building,
19-20 High Street, Millville, N. J.

Тут треба удавати ся по всякі інформації і туди належить засилати місячні рати. ЇДЬТЕ ПРОСТО НА МІСЦЕ ДО МІЛВІЛ!

ПРОТОКОЛ З РІЧНОГО ЗАСІДАНЯ ГОЛОВН. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В БОФАЛО, Н. Й.

(Конець).

По справозданю предсїдателя „Просьвітної Комісії" д-ра В. Сіменовича наступило справоздане п. Д. Андрейка, референта „Просьвітної Комісії", слїдуючого змісту:

Зіставлене касове

відпоручника Пр. Комісії Р. Н. С., Дмитра Андрейка, за час від 1-го цьвітня до 31-го серпня 1913 р.

Дохід

Число порядкове	в місяцю	Асигната з каси Просв. Ком. чеком $	цт.	На вічах: вписове $	цт.	передплата $	цт.	жертви на ц. Пр. $	цт.	за пер. картки $	цт.	жертви на цїли Просвіти поза вічем $	цт.	Разом $	цт.
1.	IV.	100	00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	00
2.	V.	—	—	51	75	14	50	38	59	3	40	—	—	108	24
3.	VI.	100	00	38	00	7	50	20	00	1	35	—	—	166	85
Разом		200	00	89	75	22	00	58	59	4	75	—	—	375	09
4.	VII	—	—	72	75	38	50	80	40	1	15	37	00	229	80
5.		—	—	51	50	33	00	69	00	1	90	—	—	155	40
Разом		200	00	214	00	93	50	207	99	7	80	37	00	760	29

Розхід

Платня: За час	квота $	цт.	Більші видатки за поквітованєм: Предмет	квота $	цт.	дрібні видат. після квит. розходу $	цт.	Позістало для фонду Просв. Ком. $	цт.	Віддано до фонду Прос. Ком. $	цт.	Разом $	цт.
За цьвітень	50	00	Кошта подорожи (до Філядельфії).	16	00	—	—	—	—	—	—	66	00
За май (від 1—15 $25.00 і від 16—31 $50.00).	75	00	Кошта подорожи (до Джерзи Сіти)	9	00	5	02	—	—	—	—	89	02
			За картки почтові	3	75							3	75
За червень	100	00	Дві валізи	15	00	2	62	—	—	—	—	117	62
			Віддано до фонду П. К.							98	70	98	70
За IV., V. і VI.	225	00	Разом	43	75	7	64	—	—	98	70	375	09
За липень	130	00	Кошта подорожи (до Провіденс)	5	50	2	77	—	—	81	53	219	80
За серпень	130	00	——	—	—	1	72	23	68	—	—	155	40
Від 1. IV. до 31. VIII.	485	00		49	25	12	13	23	68	180	23	750	29
Derby і Seymour довгують обіцяні жертви по $5.00				—	—	—	—	—	—	—	—	10	00
			Разом									760	29

Справоздане

відпоручника Пр. Комісії Р. Н. С. Дмитра Андрейка з переведених просьвітних віч по руських громадах в Сп. Державах Америки від 15-го мая до 31-го серпня 1913.

Число	День і місяць	НА ВІЧУ В	вписало ся до „Просьвіти" членів	І зложили: вписового $	цт.	передплати $	цт.	жертв на цїли Просьвіти $	цт.	за переп. картки $	цт.	Разом $	цт.
1	18. V.	New Britain, Conn.	25	6	25	—	—	—	—	—	—	6	25
2	20. V.	Terryville, Conn	29	7	25	—	—	5	60	—	—	12	85
3	25. V.	Ansonia, Conn.	66	16	50	9	25	16	40	—	—	42	15
4	27. V.	Waterbury, Conn.	15	3	75	—	—	—	—	1	25	5	00
5	28. V.	Derby, Conn.	29	7	25	1	75	4	75	—	65	14	40
6	29. V.	Seymour, Conn	24	6	00	2	00	11	84	—	85	20	69
7	30. V.	Hartford, Conn.	19	4	75	1	50	—	—	—	65	6	90
8	14. VI.	Holyoke, Mass.	17	4	25	—	—	—	—	—	25	4	50
9	15. VI.	Pittsfield, Mass.	27	6	75	3	00	10	00	—	60	20	35
10	16. VI.	Windsor-Locks, Conn.	28	7	00	1	00	5	00	—	30	13	30
11	23. VI.	Troy, N. Y.	10	2	50	1	00	—	—	—	—	3	50
12	24. VI.	Watervliet, N. Y.	20	5	00	—	—	—	—	—	—	5	00
13	26. VI.	Cohoes, N. Y.	8	2	00	—	—	—	—	—	—	2	00
14	27. VI.	Amsterdam, N. Y.	28	7	00	1	00	—	—	—	20	8	20
15	30. VI.	Manville, R. I.	14	3	50	1	50	5	00	—	—	10	00
16	1. VII.	Crompton, R. I.	21	5	25	7	00	5	00	—	65	17	90
17	2. VII.	Providence, R. I.	22	5	50	9	00	10	00	—	—	24	50
18	3. VII.	Woonsocket, R. I.	39	9	75	6	00	18	75	—	—	34	50
19	12. VII.	Brooklyn, N. Y.	21	5	25	1	00	19	00	—	—	25	25
20	13. VII.	Jersey City, N. J.	32	8	00	7	00	—	—	—	—	15	00
21	16. VII.	Jamaica, N. Y.	29	7	25	—	25	5	00	—	—	12	50
22	18. VII.	Long Island City, N. Y.	22	5	50	3	75	7	35	—	—	16	60
23	19. VII.	Hicksville i Westbury, L. I.	17	4	25	1	75	6	10	—	50	12	60
24	20. VII.	Yonkers, N. Y.	33	8	25	2	25	4	20	—	—	14	70
25	27. VII.	Elizabethport, N. J.	38	9	50	—	—	5	00	—	—	14	50
26	29. VII.	Bayonne, N. J.	17	4	25	—	50	—	—	—	—	4	75
27	2. VIII.	Stapleton, N. Y.	26	6	50	—	—	5	00	—	—	11	50
28	3. VIII.	Carteret, N. J.	22	5	50	4	75	15	00	—	—	25	25
29	6. VIII.	Bound-Brook, N. J.	17	4	25	8	00	5	00	—	—	17	25
30	9. VIII.	Trenton, N. J.	19	4	75	—	75	—	—	—	—	5	50
31	10. VIII.	Perth Amboy, N. J.	27	6	75	9	50	19	00	1	90	37	15
32	14. VIII.	Millville, N. J.	20	5	00	1	25	5	00	—	—	11	25
33	17. VIII.	Chester, Pa.	38	9	50	—	—	5	00	—	—	14	50
34	20. VIII.	Willmington, Del.	21	5	25	4	25	5	00	—	—	14	50
35	22. VIII.	Coatsville, Pa.	16	4	00	4	50	10	00	—	—	18	50
			857	214	00	93	50	207	99	7	80	523	29
Жертв від приватн. людий поза вічем								37	00				
			857	214	00	93	50	244	99	7	80	560	29

По справозданю представителїв „Пр. Комісії" Р. Н. Союза наступили дискусії над обома повисшими справозданями. По довгих зрілих і дуже поважних дискусіях на внесок о. Д. Хомяка, попертий п. А. Савкою, ухвалено вотум довіря „Просьвітній Комісії" Р. Н. Союза за щиру працю на народнім просьвітнім поли в Америці. З осібна ухвалено вотум довіря д-рови В. Сіменовичеви і п. Д. Андрейкови через повстане з місць.

На внесок п. С. Ядловського, попертий п. А. Шарпоньом, ухвалено, що з рамени „Просьвітної Комісії" має видаватись відповідна часопись для русько-української молодіжи в Америці. Перше число сеї часописи має вийти з початком 1914 р. значить, в руські Різдвяні сьвята русько-українська молодїж в Америці має дістати перше число як різдвяний дар. Ся часопись має виходити кождого місяця під редакцією і накладом „Просьвітної Комісії" Р. Н. Союза в Америці. У видавництві сеї часописи лишає ся вільну руку висше згаданій комісії.

На внесок п. С. Ядловського, попертий п. О. Стеткевичом, ухвалено, що референти „Просьв. Комісії" при поїздці поміж русько-український нарід в Америці крім програми „Просьвітної Комісії" мають щиро занимати ся поширенєм орґанїзації Р. Н. Союза і поширенєм ідеї нової орґанїзації „Січ" для піднесеня руської молодїжи в народальнім дусї на поли просьвітно-культурнім в Америці.

На внесену просьбу шікаґовською руською громадою о пожичку з каси Р. Н. Союза на будову Народного Дому в Шікаго, на внесок о. Д. Хомяка, попертий п. А. Савкою, ухвалено, щоби пожичку удїлено після правил Р. Н. Союза.

На внесок п. В. Каськова, попертий п. О. Стеткевичом, ухвалено вислати ґратуляційну телєґраму Преосьвященному С. С. Ортинському з нагоди одержаня Ним повних прав руського епископа в Америці.

На внесок о. В. Балога, попертий п. А. Шаршоньом, ухвалено, що зміст телєґрами має виготовити о. Д. Хомяк.

Телєґрама звучить: „Голов. Уряд Р. Н. Союза, зібраний на своїм річнім засіданю в Бофало, Н. Й., прилучаєсь до загальної радости всїх Русинів гр.-кат., проживаючих в Спол. Державах, з причини креованя руської дієцезії, пересилає від себе свою щиро-сердечну ґратуляцію, і висказуючи свою радість кличе: Нехай живе перший руський епископ С. С. Ортинський многі лїта для добра руської церкви і народа в Спол. Державах".

На внесок п. В. Каськова, попертий о. М. Даниловичом, ухвалено предс. п. Д. Капітулї вотум довіря через повстане з місць і щиру подяку за уміле і утяжливе переведенє нарад Річного Засїданя Гол. Уряду Р. Н. Союза на днях 9, 10, 11 і 12 вересня 1913 р. в Бофало, Н. Й.

На внесок о. М. Даниловича, попертий п. О. Стеткевичом, ухвалено вотум довіря містопредс. Р. Н. Союза панї М. Білик за заступництво предс. підчас нарад, коли предс. був змушений вийти з галї.

По скінченю засїданя члени Гол. Уряду і „Просьв. Комісії" Р. Н. Союза відфотоґрафували ся, а по фотоґрафії приступлено до виплати діет і коштів подорожи присутним.

По виплатї всї Вп. Гол. Урядники Р. Н. Союза і „Просьвітної Комісії" розійшли ся домів з повним вдоволенєм.

Дано в Бофало, Н. Й., дня 12. вересня 1913 р.

Д. Капітула, гол. предс. Р. Н. С.
М. Угорчак, гол. рек. секр. Р. Н. С.

УХВАЛИ УГРОРУСЬК. КОНГРЕСУ.

(Докінченє з сторони 4-ої).

22. Кожда буля, енциклїка, декрет або розказ, видані сьв. римським престолом, не будуть узнавані, коли в тих письмах находить ся щонебудь на шкоду стародавному восточному обрадови, або коли вони обмежують наші права і привілеї, заґарантовані на соборах у Ліон, Феррара і Фльоренції і признані сьв. престолом в Унїї заключеній в Ужгороді 1848 р. В тих случаях епископ є обовязаний запротестувати против такого поступованя Риму.

23. Епископ має постарати ся, щоби Унія з 1848 р., признана на Угорщині, була признана і в Злучених Державах угроруській греко католицькій церкві.

24. Епископ не має права мішати ся до адміністрації угроруських орґанїзацій, як також до адміністрації інституцій, котрі ті орґанїзації орґанїзують.

25. Епископ має висьвітлити всї права угроруського ґенерального вікарія.

26. Іменованє ґенерального вікарія має затвердити римська столиця. О се має постарати ся епископ в як найкоротшім часї.

27. Парохії обовязують ся платити річний або місячний податок на удержаня епископа і то виключно на удержанє його самого.

28. З огляду на катедратікум парохії мають бути поділені на відповідні кляси.

29. Старанє о угроруського епископа буде йти своєю дорогою; епископ має в тій справі удїлити своєї помочі.

30. В тій цїли має оснувати ся з поміж угорських Русинів, духовних і сьвітських, комітет, котрий при помочи епископа має дальше працювати і постарати ся, щоби угроруський народ міг дістати епископа зі своєї крови.

31. Епископ не має уживати титулу Ruthenian Bishop, але Greek Cath. Bishop.

32. Висше згаданий постулят має бути підписаний епископом Ортинським у нотаря. Кожда парохія має одержати з сего акту копію.

Крім сего ухвалив конгрес, що на случай, коли би епископ не зголосив ся на повисші жаданя, має вибрати ся комітет, котрий предложить їх Апостольскому Делєґатови. В разі відмовного полагодженя зі сторони Апостольського Делєґата, має згаданий комітет удати ся до Риму і представити церковні домаганя угроруського народа впрост Римському Престолови.

РАТУЙТЕ УКРАЇНСЬКУ БУРСУ В ГОРЛИЦЯХ!

Нещасна вістка облетїла Лемківщину. Українська бурса в Горлицях має припинити свою діяльність задля браку фондів. Та одинока на цїлу Лемківщину бурса (по упадку сяніцької і майже упавшої новосандецької) вичерпала всї свої фонди і не може дальше сповняти своїх завдань і обовязків. Наш нарід в Галичині прибитий елєментарними катастрофами, складає що може, однак при теперішній дорожнечі не в силї удержати тільки шкіл приватних та бурс. А однак — і в тім так тяжкім часї для української бурси в Горлицях *фонди знайти ся мусять!*

Суспільність українська мусить здобути ся на зложенє гроший потрібних до удержаня нашої бурси. Може ще не всї уміємо оцінити значіня, яке має ся бурса. Знають о тім добре наші вороги, що всїми силами старають ся знищити нашу бурсу. Однак нам не вільно анї на хвилю забувати о ній, тим більше, що ворог наш сильний і хитрий жде лиш на нагоду, щоб викинути нас з тої твердині просьвіти.

Не вільно нам допустити до того, щоб одного дня десятки шкільної дітвори стануди перед замкненими брамами нашої бурси і щоб їх загорнув наш ворог, та виховав з них яничарів, які стидати-муть ся своїх батьків, відречуть ся своєї мови та вітчини і стануть ворогами свого народу. А нині жде шкільну дітвору Лемківщини та доля. На саму гадку о тім здрігнути ся мусить кожде серце. Отже — не допустім до такої катастрофи. Забудьмо на хвилю о домашних клопотах і зрозуміймо, що нашим народним обовязком є поспішити з матеріяльною помочию українській бурсї в Горлицях.

Сей рік має бути роком переломовим для істнованя нашої бурси. Перетреваємо сей рік — будучність наша майже запевнена. упадемо — то годї буде в будучности піднестись. Тому Ви всї, котрих доля загнала в далекі краї, за моря, поспішіть нам з помочию. Ось надходить сьвітлий празник Рождества Христового. Най не знайде ся нї одна родина, нї одна душа, щоб не зложила при тій нагоді бодай малу жертву на нашу бурсу. Коли будете веселити ся на далекій чужині, згадайте про свою, бідну виравді, однак дорогу і милу Вітчину, згадайте про тих діточок, що хочуть тут у своїм краю добити ся лїпшої долї, а котрі без Вашої помочи змарніють.

А коли будете сумувати і тужити за рідним краєм, за родиною, за жінкою та дїтьми, коли не одному з Вас слезою зайде око на згадку, що вони самі мусять сьвяткувати, що лиш думками та серцем линуть до Вас, що плачучи згадують свого дорогого „няня", то знайте, що причиною Вашої розлуки є наш ворог, що опанував нашу країну і привів її до такої нужди. Той самий ворог хоче видерти нам нашу послідну твердиню на західних окраїнах, хоче знищити українську бурсу в Горлицях. Отже ратуймо її, поки час! Ратуймо, поки можемо.

Всякі — хотяй би й найменші жертви на українську бурсу в Горлицях просимо слати під адресою: о. Ом. Менцїнський, парох в Маластові, п. Ропиця руська, або: Українська бурса в Горлицях.

Філїя Руського Товариства Педаґоґічного в Горлицях.

о. Ом. Менцїнський, гол.,
М. Гнатюк, секр.

Просить ся всї українські часописи перепечатати сю відозву!

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Річне засїданє „Тов. Русько-Американських Горожан", відбуде ся в недїлю дня 4-го січня 1914 р., початок точно о год. 1-ій по полудни.

Порядок засїданя:

1) Отворенє річного засїданя.
2) Зібране місячних вкладок і обрахованє скілько активних членів має товариство (член, котрий довжен за 3 місяці вкладку, не має права при голосованю).
3) Справоздане урядників.
4) Дискусія над справозданєм.
5) Вибори урядників на 1914 рік.
6) Внесеня і дискусія над внесенями.
7) Замкненє засїданя.

Т. ГРИЦЕЙ, предсїдатель
Ст. ЛЕМКІВ, секретар
822 N. Franklin Street, Philadelphia, Pa.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошествія сьв. Духа, від. 237, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 28 грудня с. р. точно о год. 2-ій попол. Кождий член має явити ся на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодженя: касове справоздане і вибір нового уряду. Довгуючі члени мають вирівнати всі свої довги, бо в противнім разі будуть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. Члени, що неоправдано не являть ся, заплатять кару $1.00, а урядник $2.00. Рівнож постарайте ся, братя члени, привести і нових членів на річний мітінґ, щоби з новим роком наше Братство зросло сильно і показало що жиє новим житєм. — І. Равлюк, предс.; Ю. Мельник, кас.; В. Лехуш, секр.

НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА. Бр. сьв. Михаїла, від. 357, повідомляє всіх своїх членів, що дня 28 грудня с. р. відбуде ся піврічний мітінґ точно о год. 2-ій попол., на котрім наступить справоздане касове за піврік і вибір нового уряду на р. 1914. На мітінґу буде принимати ся нових членів без вступного до Братства а до Р. Н. Союза після статута. — А. Візний, предс.; Т. Пінтелей, секр.

САВТ ФОРК, ПА. Бр. Усп. Пр. Богородиці, від. 189, повідомляє всіх своїх членів, що дня 28 грудня відбуде ся річний мітінґ. Кождий член має явити ся на тім мітінґу, в противнім разі буде караний після приписів статута Братства. — С. Кіндя.

НАЙСТАВН, ПА. Бр. сьв. Володимира, від. 105, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся в неділю дня 28 грудня в Юнґ Америка Гол, 4153 Джерментавн Аве. точно о год. 2-ій попол. На тім мітінґу здасть уряд справоздане зі свого діловодства за цілий минувший рік і переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. Крім сего полагодить ся инші важні справи. Пригадує ся довгуючим членам, щоби вирівнали свої довги, та не дали причини до утрати своїх прав і привілеїв, приписаних братським статутом. Член, котрий неоправдано не явить ся, заплатить 50 ц., а урядник $1.00 кари. — Н. Росолович, предс.; М. Поляк, кас.; М. Куриляк, секр.

СКАРБРО, В. ВА. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 180, подає до відома, що на річнім мітінґу вибрано слідуючий уряд: П. Годованський, предс.; І. Млинок, заст. предс.; А. Лукач, секр.; Г. Кравчишин, заст. секр.; І. Навроцький, кас.; Б. Репак, заст. кас.; Д. Ковальський і Ю. Яхимович, надз. хорих; М. Лилиш і Й. Кізон, контр. ком.; А. Занько, дверник. Галя мітінґова ч. 27. Мітінґи будуть відбувати ся кождої другої неділі по першім. — А. Лукач, секр.

ОВУРН, Н. Й. Тов. „Зап. Січ", від. 283, повідомляє всіх своїх членів, що відбуде ся річний мітінґ, на котрім має здати контрольна комісія справоздане з цілого року і переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. Нових членів буде принимати ся без вступного до Товариства, а до Р. Н. Союза після статута. Неявивший ся член заплатить кару після статута. — Т. Ворожбит, секр.

ОЛІН, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 363, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу з дня 13. грудня с. р. вибрано слідуючий новий уряд: С. Луцишин, предс.; С. Довган, з. предс.; Г. Підскальний, секр.; І. Базів, з. секр.; І. Слободзян, кас.; С. Кліщ, з. кас.; М. Мельник і С. Васьків, контр. ком.; М. Данилишин і І. Мішанець, дозорці хорих; Т. Ткачек, капітан; Ю. Курман, дверник. — Г. Підскальний, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. „Запорожська Січ", від. 371, подає до відома, що на річнім мітінґу з дня 8 грудня с. р. вибрано слідуючий уряд на р. 1914: І. Тарновський, предс.; Г. Бойкевич, містопредс.; С. Семенюк, кас.; М. Остаховський, заст. кас.; Т. Романків, секр. фін.; М. Диндюк, секр рек.; Т. Романків і Т. Рудий, коміт. хорих. Місячні мітінґи будуть відбувати ся кождої другої суботи по першім. — Т. Романків, секр.

ДУКЕЙН, ПА. Сестр. Покр. Пр. Богородиці, від. 293, повідомляє всі свої членицї, що дня 28 грудня о год. 1-ій попол. відбуде ся річний мітінґ. Довгуючим членицям пригадує ся, щоби вирівнали свої залеглости, в противнім случаю будуть суспендовані після статута Р. Н. Союза. На мітінґу переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. Неявивші ся члениці заплатять грошеву кару 50 ц., а урядник $1.00. — Т. Іван, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Укр. Тов. „Січ", від. 282, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуть ся в неділю дня 28 грудня с. р. в гали, як звичайно, о год. 2-ій попол. На зборах мусить явити ся кождий член, бо здасть ся касове справоздане за цілий рік і переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. Коли член на зборах не явить ся без важної причини, заплатить кару після статута. На тих зборах буде принимати ся нових членів без вступного до Товариства, а до Р. Н. Союза після статута. — Н. Крук, секр.

ГУНТІНҐТОН, ІНД. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 356, подає до відомости всім своїм місцевим членам, що дня 28. грудня с. р. о год. 3-ій попол. в домі П. Ващишина ч. 917 Сайбан стр. відбуде ся річний мітінґ, на котрім здасть ся касове справоздане з цілого року і вибере ся новий уряд на р. 1914. Також буде принимати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Член, котрий не явить ся на той мітінґ, заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — П. Ващишин, секр.

СУПІРІОР, ВІС. Бр. сьв. О. Николая, від. 103 подає до відома, що на річнім мітінґу з 14. грудня с. р. вибрано слідуючий новий уряд: М. Войтів, предс.; М. Адамів, заст. предс.; В. Адамів секр.; Т. Івасюк, заст. секр.; Ф. Дмитришин кас.; Ю. Ілляш, контр.; А. Бялий, хорунжий; А. Бривка, надзорця хорих і дверник. — В. Адамів, секр.

ВУДГЕЙВЕН, Н. Й. Бр. сьв. Йосифа, від. 200, подає до загальної відомости, що дня 14 грудня вибрано слідуючий новий уряд на р. 1914: І. Чорний, предс.; Д. Виликанович, містопредс.; В. Ворґуль, секр.; А. Ворґуль, заст. секр.; І. Геба, кас.; М. Виликанич, заст. кас.; Т. Кузенька і І. Гардецький, контр.; С. Вовк і І. Орлян, контр. хорих: Д. Харишин, дверник; О. Скоренький, заст. дверника. — В. Ворґуль, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 27 грудня с. р. о 8-ій год. вечером в гали Козиковського під ч. 1012 Нюарк Аве. На тім мітінґу відбуде ся вибір нового уряду, а старий уряд здасть справоздане з братського маєтку за р. 1913. Кождий член мусить явити ся, бо в противнім разі заплатить кару після братського статута. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі не мають права кандидувати на урядників. — В. Гіль, секр.

ГОЛДЕН, В. ВА. Бр. сьв. О. Николая, від. 298, подає до відома своїм членам, що дня 14. грудня с. р. вибрано слідуючий уряд: М. Деркач, предс.; І. Котелець, кас.; І. Кушнірук, секр. Мітінґи будуть відбувати ся кождої другої неділі по першім. — І. Кушнірук, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. сьв. О. Николая, від. 341 подає до відома, що на річнім мітінґу з дня 7. грудня с. р. вибрано слідуючий уряд: Н. Волошин, предс.; Н. Мовчко, кас.; П. Волянський, секр.; Г. Волошин і М. Цвинар, контр. ком.; В. Курч і С. Гомзяк, надзорці хорих; Й. Кьсонц капітан; В. Цубикало, хорунжий; О. Ворицький, дверник. — П. Волянський, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Сестр. Покров. Пр. Богородиці, від. 118, повідомляє всі свої члениці, що річний мітінґ відбуде ся 11. січня 1914 р. о год. 2 попол. в церковній гали. Довгуючі члениці мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Неявивші ся члениці заплатять кару 50 ц., а урядник $1.00. На мітінґу будемо принимати нові члениці без вступного. — Е. Гуретяк, секр.

ГАВТОРН, ІЛЛ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 242, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінґу з 15 грудня с. р. потверджено слідуючий уряд на р. 1914: Г. Гринишин, предс.; В. Терлецький, кас.; Г. Бойчук, секр.; Г. Тоньчин, з. предс.; Л. Федпк, заст. кас.; Г. Кобзан, з. секр.; І. Женіжик і М. Багрій, контр. ком.; С. Іванцик, дверник. Мітінґи будуть відбувати ся як давнійше, кождої другої неділі по першім під ч. 5036 50 Корт. — І. Бойчук, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. сьв. Василія Вел., від. 339, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 28 грудня в гали читальні 822 Норт Франклін ул. зараз по Службі Божій. На мітінґу будуть вибрані урядники на р. 1914, здасть ся справоздане контрольної комісії і полагодить ся инші важні справи. Будемо на мітінґу принимати нових членів без вступного до Братства. Кождий член має безуслівно явитись під загрозою кари, котру мітінґ означить. Повідомляє ся також всіх членів, що в три дни по мітінґу т. є. 1 січня 1914 (лат. Новий Рік) буде в гр. кат. церкві катедральній Братська Служба Божа з наукою о год. 9 рано, на котру кождий член рівнож під карою має явитись. — Т. Грицей, предс.; Ів. Жмутин, секр.; Ів. Сорока, кас.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. ім. „Богородчани", від. 233, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що в суботу дня 27 грудня с. р. точно о год. 8. веч. в гали ч. 30 Аве. А. відбуде ся вибір нового уряду на р. 1914 і річне справоздане з минувшого року. Довгуючим членам пригадує ся, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім случаю стратять членські права в Товаристві і Р. Н. Союзі. Члени, котрі вмисно або через забутє не прийдуть на мітінґ, будуть карані гривною 50 ц., а урядник $1.00. — І. Мартинець, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, повідомляє всіх своїх членів, що річне засіданє відбуде ся в суботу дня 27 грудня 1913 р. в домі „тов. Р. А. Горожан" під ч. 822 Норт Франклін стр. зі слідуючим порядком: 1) О год. 6.30 веч. тов. С. Демків виголосить відчит: „Хто є і що зробив І. Франко". На сей відчит запрошуємо всіх тих, що хотять своєю присутностю пересслати подяку невтомленому сівачеви просьвіти за його 40-літний труд. Вступ вільний і для нечленів. 2) О год. 8. вечер, нечлени, що будуть на відчиті, опустять салю а відтак розпічне ся річне засіданє: а) Урядники тов. „Любов" здадуть справоздане за 1913 рік. б) Дискусія над справозданєм. в) Вибір урядників на р. 1914. г) Внесеня і дискусія над внесенями. д) Замкнене засіданя. Хто з членів тов. „Любов" не явить ся на річнім засіданю, заплатить на підставі статута 50 ц. кари, а урядник $1.00. — С. Демків, предс.; І. Хавлюк, кас.; М. Сампара, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. „Просьвіта", від. 372, повідомляє всіх членів, що річні збори відбули ся дня 13. грудня 1913, на котрих вибрано слідуючий уряд на р. 1914: С. Бемко, предс.; І. Евтух, з. предс.; А. Литвин, кас.; Д. Яворський, з. кас.; А. Пашук, секр. рек.; Я. Воляник, з. секр. рек.; Г. Шевчук, секр. фін.; В. Федина, з. секр. фін.; П. Равський і М. Вітушинський контр.; І. Чорний і І. Биць, опікуни хорих; П. Флінта і М. Корицький, господарі; Р. Шалак і В. Костюк, тростіси; М. Корицький і А. Пашук, орґаніз. Збори тов. „Просьвіта" відбувають ся кождої другої суботи по першім під ч. 355 БушвікАве., ріг Сіґел стр. точно о 8 год. веч. У всіх справах товариства і Союза просимо звертатись до нашого секр. А. Пашука, 274 Валлабот стр. Бруклин, Н. Й., котрий радо уділить всяких інформацій. — С. Бемко, предс.; А. Литвин, кас.; А. Пашук, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Просьвіта", від. 204, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуть ся в суботу дня 27 грудня с. р. о год. 8 веч. під ч. 12 Іст 8-ма стр. Є обовязком кождого члена явити ся на сей мітінґ, позаяк є дуже важні справи до полагодження. На мітінґу відбуде ся вибір нового уряду на р. 1914. Неявивший ся член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — Д. Олексів, секр. рек.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 245, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся в неділю, дня 28 грудня, о год. 2-ій попол. Обовязком кождого члена прийти на мітінґ, бо маємо богато справ до полагодженя. Також переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости, бо в противнім случаю стратять право голосованя і будуть суспендовані в Братстві і Р. Н. Союзі. Рівночасно подає ся до ласкавої відомости всім Братям Русинам, що з нагоди річного мітінґу, наше Братство буде принимати в грудни, січни і лютім нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Тож просить ся всіх Братів і Сестри, щоби приприводили з собою нових членів. Користайте з нагоди; памятайте на смерть і на чорну годину, бо ніхто з нас не знає, яка доля чи недоля нас чекає. Хто з членів не появить ся на мітінґу, заплатить кару 50 ц. а урядник $1.00. — М. Скоропад, секр.

ДЖОЛІЕТ, ІЛЛ. Бр. сьв. Ів. Хрестителя, від. 264, повідомляє всіх своїх членів, що 11 січня 1914 р. о год. 2-ій попол. відбуде ся річний мітінґ, на котрім переведе ся вибір нового уряду. Неявивші ся члени заплатять кару $1.00, а урядник $2.00. — І. Грушовський, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. сьв. Володимира, від. 162, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 28 грудня с. р. о год 1-ій попол. в церковній гали. На тім мітінґу здадуть урядники справоздане зі своєї діяльности, контрольна комісія здасть рахунок зі стану каси а відтак відбуде ся вибір нового уряду на р. 1914. На тім мітінґу будемо принимати нових членів за половину вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Член, котрий не явить ся на мітінґу, заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — І. Білас, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Василія Вел., від. 347, подає до відомости, що дня 14 грудня 1913 р. вибрано слідуючий новий уряд на р. 1914: О. Юзефик, предс.; Ю. Маланчин, заст. предс.; І. Хань, кас.; Н. Стрільчук, заст. кас.; І. Богуцький, секр.; П. Процишин, заст. секр.; В. Колісник і М. Матолич, контр.; О. Юзефик і Т. Венжинський, надз. хорих; П. Процишин, опікун дітий. — І. Богуцький, секр.

МОНЕССЕН, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 338, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся 28 грудня. Просить ся, щоби довгуючі члени вирівнали свої довги, бо в противнім разі будуть виперчені з Братства і з Р. Н. Союза. На тім мітінґу відбуде ся справоздане річне і вибір уряду на р. 1914. Обовязком членів привести нових здорових членів до Братства і Р. Н. Союза. Вступ до Братства без вписового. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — Ф. Янковський, секр.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНІ.

На хрестинах у п. Івана Кравчука в Бромптон, Р. Ай., зложили жертви на фонд „Рідної Школи" в Галичині слідуючі Добродії: І. Кравчук $1.00; Г. Притула, М. Андрин, А. Дзяйко, М. Мартинів, А. Дзямес, Г. Якимець, М. Гевко, Р. Москалюк, Я. Гудима і М. Шелест по 25 цнт.; О. Труш 15 цт.; Л. Москалюк, К. Кравчук, П. Гудима, М. Собків, О. Кравчук і В. Федорович по 10 цнт.; С. Панасюк 5 цнт. — Разом $4.30

Честь Вам, Товариші Жертводавці, що при кождій нагоді памятаєте на народні потреби. Єще раз кличу всім Добродіям щире Спасибіг, бо хотячи віднести побіду над нашими гнобителями, мусимо спомагати Рідну Школу. — Гр. Притула.

На весілю у п. Дмитра Олексіва в Ню Йорку зложили жертви на фонд „Рідної Школи": Дм. Олексів 50 ц.; дрібними датками зібрано $2.17. — Разом $2.67

Збіркою занялись: І. Жовнір, В. Карповський і І. Ганц. Всім жертводавцям щире Спасибіг, а молодій парі многая літа. — Іван Жовнір.

На хрестинах у п. Мирона Скольського в Обурн, Н. Й., зложили присутні гості на зазив пп. Михайла Полянського і Еміліяна Саварина жертви на „Рідну Школу" в імени новонародженого Евгена $5.00

Честь і слава Добродіям, що не забувають на землі Вашінґтона за рідний край і його потреби. Нехай та жертволюбивість служить за взір і всім иншим землякам, щоби при кождій нагоді не пожалували хоч дрібних жертв на „Рідну Школу" і бурси в старім краю. — Гість.

На веселій забаві у п. Андрія Рудакевича зложили датки на ціль „Рідної Школи" слідуючі Добродії: А. Рудакевич 50 ц.; Л. Сидоряк 25 ц.; Г. Явірницький, І. Дзядик, К. Дзядик, С. Когут, Т. Косе, Ева Явірницька, М. Смик, В. Дзюбакевич, А. Смик і Н. Савицька по 10 ц.; М. Дзядик 5 ц. — Разом $1.80

Складаємо сердечну подяку Добродіям. Нехай Всевишний нагородить Вам сторицею за се, що не забуваєте на народне діло.

Оголошено в ч. 50. „Свободи" 6.30

Загальна сума $20.07

ЖЕРТВИ НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛИ, ОСТАЮЧІ ПІД ЗАРЯДОМ „СВОБОДИ"

1. Жертви на фонд „Рідна Школа" в Галичині.
2. Квадратові метри на Український Город у Львові.
3. Жертви на приватну українську гімназію в Збаражи.
4. Жертви на курси висшої осьвіти для Тов-а „Просьвіта" у Львові.
5. Жертви на ювилейний дар Іванови Франкови.
6. Жертви на українсько-руську бурсу в Горлицях.
7. Жертви на приватну українську гімназію в Рогатині.
8. Жертви на шкільно-просьвітний фонд в Америці.
9. Жертви на фонд „Рідна Школа" в Америці.
10. Жертви на фонд ім. М. Січинського
11. Жертви на виборчий фонд в Галичині.
12. Жертви на укр.-руську бурсу в Надвірній.
13. Жертви на українсько-руську бурсу в Сяноці.

Wilkes Barre, Pa.

Товариство „Сьпівацький Кружок"

устроює

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 28-го ГРУДНЯ 1913 р.

театральне представлене

„СТРАЙК"

в 3-ох діях

в церковній гали, яка буде уже отворена о години від 6-ої.

Початок представленя о години 7-ій вечером.

ЦІНИ МІСЦЬ: Крісла першорядні 50 цнт., другорядні 25 цнт., вступ для дітий 15 цнт.

Се представлене є дуже поучаюче і веселе, проте запрашає так місцевих як і доооколичних Русинів-Українців до як найчисленнійшої участи. (51) КОМІТЕТ.

В ЧЕСТЬ ДР. ІВАНА ФРАНКА

відбудесь

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 25-го ГРУДНЯ 1913

(на самий „Крісмус")

в ОЛИФАНТ, ПА.

в гали парохіяльній, 107 Грент стр.

ВЕЧЕРОК З ПРЕДСТАВЛЕНЄМ.

Програма:

Часть І.

1). Вступне слово.
2). Хор мішаний — „Пісне моя", з фортепяном.
3). Деклямація — „Моя любов".
4). Дует — „Не чужого ми бажаєм", сопран п-ні А. Лабовська, альт п-на Е. Свала.
5). Дует — „Коли розлучають ся двоє" сопран п-ні А. Лабовська, альт п-на Е. Свала.
6). Відчит — „Житє Ів. Франка".
7). Хор мішаний — „Летів орел".
8). Деклямація — „Пробуди ся, встань народе", Н. Гіжа.
9). Деклямація — „Руська мати нас родила", Мирон Тимкевич.
10). Сольо тенорове — „Як почуєш", п. Гр. Федів.
11). Деклямація — „Панські жарти", п. А. Зубрей.

Часть II.

1). „НАТАЛКА ПОЛТАВКА".

Особи:

Наталка — п-на Нар. Борсук.
Терпилиха — п-ні А. Лабовська.
Петро — п. Гр. Федів.
Тетерваковський — п. Мик. Гладюк.
Микола — п. Іван Пащук.
Макогоненко — п. Мих. Барановський.

2). Хор діточий — „Боже великий єдиний" з фортепяном.
3). Образ з живих осіб.
4). Закінчене і хор муж. — „Не пора".

Акомпаніямент фортепяновий обняла п-на Марійка Митренко.

Орхестра Братів Сметанів.

Режісер і дірiґент хорів: п. Ф. Тимкевич.

Початок 7.30 вечер.

Вступ 50, 35 і 25 цнт.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Пошукую своїх знакомих: ЙОЗЕФІНУ БЕРЕЖАНСЬКУ, АГАФІЮ ЯЛОВЕЦЬ І КАТЕРИНУ ПАСТУХ, які походять з Черновець. Хто би о них знав або вони самі, прошу зголосити ся на слідуючу адресу: Василь Галабурда, 375 Olis St., Detroit, Mich. (51—52)

Пошукую свого вітчима ІВАНА СМЕРКУЦЬКОГО. Прибув він до Америки перед трема роками з Свеціма Дольного, Австрія, Галичина. Послідними часами мав перебувати в Пітсбурґу, Па. Хто би о нім знав, або він сам, зволить донести на адресу: Jurko Petrososki, Box 2, Carteret, N. J. (51—52)

Де є КСЕНЯ ІЖАК з Чесник, Рогатинського повіта. Послідними часами перебувала в Ню Йорку. Пошукуєсь у власній її справі. Хтоби про нюзнав, або вона сама, нехай зголосить ся на адресу: М. К. c/o „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. (51—52)

ФАРМА НА ПРОДАЖ, 40 акрів, з лісом, 2 доми мешкальні, 2 корови, 1 кінь, 50 курий. Фарма находить ся в добрім місци, близько фабрик і міста. Ціна $1.600. Просить ся голоситись на адресу: Michael Chybidzura, R. No. 1, West Willington, Conn. (51)

ПОТРІБНО АГЕНТІВ. Платимо від $8.00 до $20.00 тижнево тим, що схотіли би у своїй місцевости або їздили би від міста до міста і продавали наші золоті, срібні або ніклеві годинки і ланцушки для працюючих людий на сплату по $1.00 або $2.00 місячно. Практика непотрібна. Лиш чесні і тверезі люди могуть голоситись до нас по застунство. Подайте своє теперішнє заняте. Пишіть до: North American Sales Co., Box 954, (Dept. 182), New York, N. Y. (51)

Пошукую свого брата ІВАНА БУЛИ, родом з села Мільно, коло Залозець, повіт Зборів. Він має літ 23, перебуває в Америці близько 5 літ і був в Котеsвіл перед двома роками. Тепер не маю о нім вістки. Хтоби о нім знав, де він перебуває або він сам, зволить ласкаво донести на понизшу адресу, а дістане $5.00 нагороди. Wasyl Bula, 211 West Main St., Coatesville, Pa. (52)

БУЧЕРНЯ І ГРОСЕРНЯ на продаж. Добра нагода для нашого чоловіка, Русина або Словака. Продам тано, бо есьм змушений їхати до краю. George Rosman, 76 Hanower St., N. S. Pittsburgh, Pa. (50-52)

Читайте руські книжки і газети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила.

— 137 —

син, що докоряв мене моїм польським патріотизмом.

— Мав рацію, — мовив Ваґман, — бо польський патріотизм тут, на руській землї не зовсїм на місцї.

— Ну, ще тілько того не стало, щоб ви почали навертати мене на руський патріотизм! — з грубим реготом мовив бурмістр.

— Борони Боже! По мойому жаден Жид не може і не повинен бути анї польським, анї руським патріотом. І не потребує сего. Нехай буде Жидом — сего досить. Адже ж можна бути Жидом і любити той край, де ми родились, і бути пожиточним, або бодай нешкідливим для того народа, що хоч нерідний нам, все таки тісно звязаний з усїми споминами нашого житя. Менї здаєть ся, що як би ми держали ся такого погляду, то й уся асиміляція була-б непотрібна. Бо подумайте: чи жадає хто від нас тої асиміляції? Здаєть ся, нї. Але за те кождому пожадане, щоб ми були чесними і пожиточними членами тої суспільности, серед якої живемо.

— Го, го, після теольоґії моралїзація! — знов якимсь прикрим голосом мовив бурмістр.

— До якої я, лихвар і пявка повітова, знов таки не маю права, — гірко відрік Ваґман. —

— 140 —

лї живе нинї більша половина всего жидівського племени і що громаджена столїтями ненависть може вибухнути таким полумям, приняти такі форми, що наші протектори Поляки та Москалї не зможуть допомогти нам нїчого. І менї видало ся конечним почати і до руського берега від нас будувати міст, почати робити хоч деще таке, аби ті Русини могли не самим лихом споминати нас. Я знаю, коли вони рушать ся по троха, дійдуть до деякої сили, то і з Жидів чим раз більше буде прихиляти ся до них. Але по мойому важно допомогти їм тепер, коли вони ще слабі, коли ще гнуть ся і не можуть випростуватись.

— То дуже делїкатна спекуляція, пане Ваґман, і я не знаю, чи богато Жидів ви потягнете на неї.

— О, я й сам знаю, що не богато. І менї не треба богато. Адже ж доси я нїкому не говорив навіть отсих своїх думок. Вам першому я виясняю їх, бо бачу в вас під нїмецьким сурдутом не задушене ще до решти жидівське серце, не зовсїм іще розполовинену стару жидівську душу.

— Дякую за комплїмент, — з усьміхом

— 141 —

мовив бурмістр, — а тілько я й доси не бачу, яку цїль мала цїла та наша розмова.

— Тепер я можу сказати вам про ту цїль і не потребую лякати ся, що ви висьмієте мене і викинете за двері як шаленого. Бачите, за пару день має тут у містї зібрати ся народнє зібранє руських хлопів.

— Чув я про се. Ну, та мабуть із того нїчого не буде, староста не позволить.

— Видите, він дуже рад би не позволити, але троха боїть ся сего молодого адвоката, що скликає те зібранє. Для того пан староста шукає бокової стежки і отсе вже наказав Парнасови, щоб не дав своєї шопи на зібранє.

— Мусять найняти шопу в кого иншого.

— І з кождим иншим таке саме буде. Жидови пан староста пригрозить, а в передміщанина вивайде знов щось инше і таки заборонить зібранє. А менї би дуже хотїло ся, щоб воно відбуло ся.

— Вам?

— Так. Бачите, тут є мій маленький інтерес. Та хлопська нарада буде головно звернена проти реформи повітової каси.

— Ах, то се ви на маршалка Брикальського острите зуби! — сьміяв ся бурмістр.

— 144 —

нїя з донесенєм про новий льокаль, у якому мало-б відбути ся віче. Він наказав у подавчім протоколї, щоб як скоро війде те нове подане, зараз передати його йому, і вже наперед обдумував способи, як би звести на нїнащо й се нове поданє, щоб не допустити до відбутя віча, але так, щоб Евгенїй не міг закинути йому нїякої очевидної противзаконности. Але минула година за годиною, а поданє не вплинало.

— Щож се, — міркував собі пан староста ходячи великими кроками по своїй канцелярії. — Чи мав би Парнас таки полакомити ся на гроші і дати шопу не зважаючи на мою раду? Не припускаю сего. Жид боїть ся і був цїлий мокрий виходячи від мене вчора. Чи може той панич одержавши Парнасову відмову надумав ся відкликати те чортівське віче? Се було би дуже розумно з його боку. Але власне для того, що се було би розумно, я думаю, що він сего не зробить. Русин упертий, а особливо коли ходить о зроблене якоїсь дурницї, якогось збитка, якоїсь прикрости нашому, то тут нема нїякої сили, щоб відвела його від раз повзятого наміру. Але як собі знає. Льокалю у Парнаса не буде мати, а коли нинї не донесе про инший льокаль, то сам собі припише вину, коли я

C282

— 138 —

Та я не хочу нікого моралізувати, що мені за діло. Я тілько хотів висловити свій погляд —

— Якого самі не держитесь! — перервав йому бурмістр.

— Власне, якого сам держу ся, бодай від кількох літ, від коли ся справа почала прояснювати ся мені в голові. Бачите, коли вмер мій син, я почав був дуже сумувати. Мені так було, немов би земля розпала ся перед моїми ногами. Передомною не стало дороги, не стало мети. По що я жию? Для кого гребу і горну на купу? Терплячи сам, я почав розуміти терпінє инших, тих, що не мають де голови прихилити, не знають, що будуть їсти завтра, не мають що в рот вложити нині, дивлять ся на муку своїх дітий. О, я перед тим, яко хлопський лихвар, не мало видав такої нужди, але вона не зворушила мене. Все те було чуже для мене, далеке від мого серця. Я гріб на свою купу і не дбав ні про що инше. Тепер, коли син мій умер, у мене відкрили ся очи і я почав роздумувати. Знаєте, мені здавало ся нераз, що одурію. Голова тріщала, я ходив, мов під обухом. Що вам говорити богато! Я додумав ся до того, що треба вхопити палку з иншого кінця. Вперед я дер і висисав хлопів, тепер я обернув свою опіку на тих, що

— 139 —

вспротивили мене, а хлопам почав допомагати в їх біді. Я робив се незамітно, значив декому гроші на закупно ґрунту на малі проценти, з яких потім іще більшу часть дарував довжникови; вишукував собі посередників — попів, учителів і через них значив більші суми на закупно панських фільварків або більших ґрунтових посілостий для селян. Ніхто сего не знав і не знає. Але коли Підлїски, Горбов, Сокирчани і инші села в кількох околичних повітах позакупували панські фільварки, повикуплювали назад ґрунти попродані вперед на лїцитаціях Жидам, то все те зроблено ся при моїй помочи, моїми грішми. З часом я обдумував сю справу чим раз ширше і мені видало ся, що й така робота може бути користна для нашої жидівської нациї. Бачите, оті розрухи на Вкраїні показали мені, що працюючи над висисанем і зруйнованем руського народа ми, Жиди, робимо так, як робив той Циган, що сидячи на дубовій гилляці сам підрубував ту гилляку. Живучи на руській земли ми громадимо над своїми головами пожежу руської ненависти. Навіть пориваючись до асиміляції ми асимілюємо ся тілько з тими, що дусять і висисають отих Русинів і тим іще збільшуємо тягар, що притиснє їх. І забуваємо, що на руській зем-

— 142 —

— Так. Він найбільше причинив ся до мого спрошеня, через него мій син пішов земли гризти і я хотів би відплатити ся йому. А тепер, думаю, надійшла пора.

— Ну, я там не входжу в ваші плани. Але не розумію, чим би я міг допомогти вам.

— Ужити свого впливу у пана старости, щоб таки позволив на се зібране.

— Думаю, що се буде трудно. Знаєте самі, коли староста на що завізьме ся, то робить ся впертий, як бик.

— Ну, на впертого бика є також способи. Можна зайти його хитрощами.

— А то як?

— Або я знаю? Різні можуть бути способи. Я думав, що ви своїм правничим розумом борше щось видумаєте, ніж я. Ну, та мені прийшов до голови один концепт.

І Ваґман нахиливши ся до бурмістра почав щось шептати йому до уха. Се була його стара лихварська привичка, бож у кабінеті не було нікого, хто міг би був підслухати його.

В міру Ваґманового шептаня бурмістрове лице прояснювало ся, прояснювало ся, а на кінці він вибухнув голосним сміхом.

— 143 —

— Чи ви здуріли, пане Ваґман! Також концепт! Га, га, га!

— Ну, я не кажу, щоб се був наймудрійший концепт, — мовив Ваґман, також усьміхаючись, — але даю вам те, що маю. Робіть з тим, що знаєте. Тілько скажіть мені одно: чи згоджуєтесь зробити в тій справі те, що будете могти?

— Щож, нехай буде й так. Троха се дивна і незвичайна для мене роля, але щож, ризикувати при тім не ризикую нічого.

— Алеж навпаки, се буде тілько користне для вас.

— Ну, про користь мені байдуже. Та вже, що маю робити, даю вам слово. Зроблю, що зможу, а ваш проект обдумаю ще докладнійше. Ще нині зайду до Парнаса і поговорю з ним. Чи тому руському адвокатови говорити що?

— Не треба. Як би що було потрібно, то я сам скажу йому.

— Ну, коли так, то добре. Завтра поговорю зо старостою і про все дам вам знати.

На тім вони й попрощали ся.

XVII.

Другого дня пан староста сидів нетерпеливо в своїй канцелярії і ждав нового подання від Евге-